

యందు ధరించు పాత్రములు

పురుషులు

భజనచేయు బాలురు

సూత్రధారుడు

అశ్వపతి—మద్రదేశపురాజు

సుబుద్ధి అశ్వపతిమగ్ని

భూసురులు, పురోహితులు

మద్రదేశపు ప్రజలు

నారాధకు—త్రిలోకసంచారి

ద్యుమత్యేనుడు—సాశ్వదేశాధిపతి—అంధుడు

సత్యవంతుడు—ద్యుమత్యేనుని పుత్రుడు—కథానాయకుడు

స్త్రీలు

సఖి

మాళవి—అశ్వపతిభార్య

సావిత్రి—అశ్వపతికుమార్తె—కథానాయికి

భద్రాంగి—ద్యుమత్యేనుని భార్య

సరోజిని
కనకాంగి } సావిత్రి చెలికత్తెలు

సావిత్రిదేవి—కాళి-రవికులవేల్పు

మద్రదేశస్త్రీలు

ఇంకా సమయానుకూలముగా వ్రతురు.

శుభమస్తు—అవిష్ణుమస్తు.

శ్రీమద్గురుచరణారవిందాభ్యాసము.

సావిత్రి పరిణయము

మొదటి భాగము

గణేశ ప్రార్థన

కం॥ శ్రీపార్వతి ప్రియనందను నేపారభజింతుండు నల్లప్పుడు నా
లోపముదీర్చి ప్రేమచు కాపాడుచుటంచు గొలతు కరిగిరధర్మనిన్॥

తోడిరాగము—ఏకతాళము

నెరనమ్మితి-కరికూపధర॥ నెర॥ మొరవినవేరముక్కంటివరపుత్ర॥ నె॥
2 ముందుగాను నీకు వందనంబుజేతు-సుందరాంగనాకు త్రోవకడ్డు
రాకు॥ నె॥ 3 ఘోరపాపనాశి-కృతసర్పభూషా-పరమభక్తపోష
చాలించుముదుభావ॥ నె॥ 4 ముజ్జగంబుగాకు మూషికంబునెచ్చు-
గుజ్జవేల్పునాకు-కోర్కెలిచ్చుటాకు॥ నె॥ 5 విద్యలాకునీవు-విఘ్న
నాయకుడవు రద్దశాయబోకు-రహిష్టాబ్రోచుటకు॥ నె॥ 6 రామ
దాసపాల-స్వామిజాలమేల-మోముజూపవేల-మొక్కుచుంటిచాల॥

సరస్వతీ స్తోత్రము

2 ముఖారి—ఏకతాళము

కరుణించి దయజూచు-కమలభవురాశి-నెరనమ్మియున్నాను-నిత్యా
కల్యాణి॥ క॥ 2 ముందుగా నేజేతునమ్మానిరతంబు-వందానంబు
నీకు యోశారదంబ॥ క॥ 3 కోకిలవలె కంఠస్వరము నాకిమ్మా-
ప్రాకాటముగ తల వాకీటరమ్మా॥ క॥ 4 గానావిద్యానాకు-కరు
ణాతొనిమ్మా-వీణావిసోదా నీవేదిక్కుసుమ్మ॥ క॥ 5 ముద్దుకవి
తంబిచ్చి మరచితివమ్మా-అద్దానితోడూ హాక్కందామునిమ్మా॥ క॥
6 జనులకెల్ల దిక్కునీవమ్మా-వీణాస్వరమూ రామదాసూని

శ్రీ హరి భజన నాటకము

3 అడుగుకీర్తన

పరమాభక్తాలారించి-హరిస్మరణ మరువకజేసుకొండి॥ ప॥ కర
తాళములుబూని పరిపరివిధమూల-హరికీర్తనలుపాడి-అపగువేదా
మండి॥ ప॥ 2 కాటూనివలజిక్కండి-శ్రీ లోలూని-భజనా
చేయండి-రంగ ఆలోచించకమీరు అందారులుటండి-మేలగు
మార్గాము మీకుదెల్పెదనండి॥ ప॥ 3 పిన్న పెద్దలుగూడుకొండి-యిం
దున్నా చిరతలు పుచ్చుకొండి రంగ॥ అన్నలారా నాదు విన్నాప
మాలించి-పన్నశయనూని భక్తితోవేడండి॥ పర॥ 4 వట్టిమాటలు
గావు సుండి-మీరు యిష్టాముతో వేగండి॥ రంగ॥ పుట్టా రామా
దాసుబోధాని వినండి-దాప్తాబుద్ధులునూని దైవమునునమ్మండి॥ ప॥

[ప్రవేశము మాత్రభారుడు]

సూత్ర:—సభ కలయం గనుంగొని, సభాసదులకు నమస్కరించి) సభాసదులారా!

సీ॥ సకలశాస్త్రార్థపు సారాంశమను సుధగ్రోలెడి హరిభక్తకోటులారా!
అనయ-బుధర్మమేన్యాయమార్గంబనినరులపోషించుపుణ్యత్తులారా!
తప్పలున్ననుమీరుదయనాదరించుడి తనయులవలెజూచిధన్యులారా!
పసిబాటరమువిద్యబ్రాహ్మణముగాముపాలించుడయ్యసద్భక్తులారా!

గీ॥ బ్రహ్మతత్త్రియవైశ్య కూద్రాదులార పిన్న పెద్దలు మీరెల్ల ప్రియముతోడ

పరగ సావిత్రికథమీరు భక్తితోడ వినియుసంతసమందుడివినులారా!

సీ॥ అగమగహనాట హరిబట్టి బంధింప వ్రాజ్ఞలౌ విబుధ కిరాతులారా!
మాధవుగీతముల్ మధురభాషెడు నతులగాయకపరభృతములారా!
త్రిజగత్ప్రభుమహిమ తెలియంగవల్లించి పలికెడు సత్సవిభక్తులారా!
శ్రీవిష్ణుపాదాబ్జ చింతనమధుపాన కర్తౌ భక్త

సా వి త్రి ప రిణ య ము

|| శమదమదయాది గుణగణచయముగలిగినరలుజనులార! విద్య క్రిభోడ
కత్తినుజూచినవానినే కాననమున పట్టిచేకొన్న సావిత్రిపరిణయంబు||

చెలీ! ఇటురమ్ము.

[ప్రవేశము నటి]

నటి:—నాథా! ఏమిది! చిత్రము. కరతాశంబులచే బాలుగు
నృత్యముజేయుచుండిరి. ఈసభ కన్నులపండుగవలె అలంకరించుటకు
కారణమేమి? త్వరితముగా నెలవిమ్ము. నా మనస్సున అంతకంతకు
సంతోషము హెచ్చుచుండెను. ఈ వేడుక యేమియో చెప్పము.
నన్నానందింపజేయుము.

నూత్ర:—చెలీ! చెప్పెద. సావిధానవైవిచయము. ఇది శ్రీహరి
భక్తులు మనోల్లాసముచే గావించు క్రొత్తనాటకరూపభజనచేయుటకు
అలంకరించిరి. ఈ ప్రపంచమున భక్తులు అనేకవిధములుగా భగ
వంతుని గూఢాతిశయములు వర్ణించుచు, చదువుచు, వ్రాయుచు, భక్తి
రసంబగు ఇతిహాసంబులు జెప్పచు కాలము భగవదాసక్తిచే గడపు
చుండిరి. ఇందు భాగవతమున సుకయోగీంద్రుడు పరీక్షింపు లేంద్రు
నకు జెప్పిన కథలలో పతివ్రతా మహాత్మ్యమును సావిత్రిచరిత్రలో
అశ్వపతి సంతతిలేక విచారించుటయును, పుత్రార్థమై కానినసూర్పి
క జ్ఞాపంబుజేయుటయును, కాని ప్రత్యక్షమై వరంబులొసగుటయును,
కల అంత సావిత్రికన్నియ పుట్టుటయును, ఆ కన్నియ స్వప్నమున చక్కిని
నీక పునుషునితో గూడి కాపురముజేసినటుల కలగాంచుటయును, అంత
ప్రచారముండుతని వృత్తాంతమంత దెల్పుటయును, రాజ్యంబు శత్రువుల
కోడి అడవిని వసించియుండిరిని చెప్పటయును. ఇంతేకాక పెండ్లియా
డిన సంవత్సరముకింట బ్రతుకడని చెప్పయును, అంత అశ్వపతి వల
నొకప్పుడును, సావిత్రి అతని గాక అన్యుల వరించని ప్రతిజ్ఞబాను
నొకప్పుడును మెచ్చి దీపన లిచ్చుటయును, పెండ్లి చేయుట

శ్రీ హరి భజన నాటకము

నిశ్చయించి అడవికేగుటయును, శత్రులచే నోడిన సాశ్వరాజు దార పుత్రునితో యనుభవించిన కష్టంబులును, సత్యవంతుడు వారల పోషించుటయును, సావిత్రిని శిక్షించినప్పుడు అశ్వపతిని శత్రుండని కోపించుటయును, వారలగాంచి భాషించుటయును తరువాత సావిత్రి సత్యవంతులకు వివాహము చేయుటయును అడవిలో సత్యవంతునకు సావిత్రిని కప్పజెప్పి మరల మద్రజేశము వెడలి పోవుటయును నెల్లడించి భిక్షజనమోదంబుగా భక్తిరసంబొల్కు చందంబున మారేమనాక నివాసుండును, శ్రీపతి పదిభక్తులను అయిన పుట్టా రామదాసుగారిచేరించియుంబడిచి శ్రీ హరిభజనసూక్ష్మముగా సావిత్రి పరిణయ మను నాటకరాజము యిప్పుడు పయోగించుటకు ప్రయత్నించుచుండిరి. మనముకూడా సహాయులమై ఆ కార్యమును నెరవేర్చెదము రమ్మ.

నటి:—నాగ్గా! అతడంత గొప్పవాడా యేమి? ఇదివరకు పానుకాపట్టాభిషేక మొనటియు, రెండవది సత్యభామగుర్వభంగమను హరికథగూపకముగా, సావిత్రిచరిత్ర నారదుడు సత్యభామకు చెప్పుట హరిభజనకర్తలకు రచించుచు. ఇదియూడవదియో? అతినిక చదువు కొద్దియని వింటిమి. ఏమిఆశ్చర్యము!

సూత్ర:—చేలీ! ఏకేకాదు. ఇది అందరిమీదాశ్చర్యమే. ఏమనిన అతినిని చూచినవారెవ్వరును యిట్టివాడని పోల్చలేదు. అతని కల్లెప్పుడు అతి భక్తిరసమైన కథలు వినుటయు, చదువుటయు, వ్రాయుటయు మొదలగు భగవత్ కథలందు సంతృప్తియే గాని యిప్పటి జనులవలె ప్రజల నాక్షేపించుచుండక,

గీ॥ పరులదారాధనంబుల భ్రాంతిగొనడు సారిదిమస్తులదాల్చి తాదిరుగఁ బోడు! పరగగర్వముతోడ విద్వాంసుననకు భగవదాస క్తిచే ముగ్ధుఁ భక్తుడౌచు॥

సా వి త్రి ప రిణ య ము

నటి:—ప్రియా! ఈ చరిత్రమిన్న ప్రయోజనమేమైన కలదా? లేదా వక్కాణింపును.

సూత్ర:—చెలీ! లేకేమి? ఈ సావిత్రికథ విన్నవారికి గలుగు ఫలితము చెప్పటకు వేయినోళ్ల శేషునికైన సహస్రవత్సరంబులూ పట్టును. అయినను నా శక్తికొలది యీ సభాసదులకు తెలిపెదను. నీవుకూడా వినుము.

ఫీల్వారాగము—ఆదితాళము

అన్నలారనండి మొక పుణ్యకథను శిల్పించును॥ అన్న॥ చిన్నవాడ మాణిషములున్నా మన్నించుడి ఓ॥అన్న॥ 2 లెప్పులుమన్నించుడి మీతనములరీతిగ జూడుడి-గొప్పవారలముగాము కృపా రసంబుం చుండి॥అన్న॥ 3 భక్తులారధూచితము పత్రినతామాహుత్వము-ముక్తిజేయమార్గము భవలతనుదెమిలవిత్తము॥అన్న॥ 4 ఆడదాని కథయని మీ రనుచూసంబుచకండి-మూడులోకములను యిట్టి మగువ గానగాదండి॥ అన్న॥ 5 కలలోజూచినవరుని-కావించెను యీమెండ్లి-కాలునిసెప్పించి తెచ్చి పతిజీవము లక్షకండ్లు॥అన్న॥ యేలిచెను మగనిచేతి యోడి-రాజ్యము మరల చూలిమె ప్రశ్నే కముగా సృష్టించెను యీకన్యను॥ అన్న॥ 7 బద్ధకించి మీరలు అశ్రద్ధ జేయబోకుడయ్య-ముగ్ధుల యవ్వనకొమార వృద్ధులార మీరు శ్రద్ధగమేమందరి మీప్రాద్దుజరుపుచారిత్రము॥అ॥ 8 స్వామికి భక్తుడు పుట్టా రామదాసు రచించిన--సావిత్రి నాటకమును క చక్కగ మే మొనరింతుము॥ అన్న॥

నీ వ॥ చెలీ! మనకు చాల తడవాయెను. అశ్వపతిమహారాజు ప్ర పత్నిసమేతుండై వచ్చుచుండెను. మనము త్వరితముగా బోవుదము నా రమ్మ. ఆలశించకుము.

తంబిచ్చి నటి:—అట్లయిన నడువును.

(నిష్క్రమింతురు)

శివజనులూ కెల్ల దిక్కులు

శ్రీ హరి భజన నాటకము

రంగము—అశ్వపతి మందిరము

[ప్రవేశము ఆశ్వపతి, మాళవీదేవి]

అశ్వపతి:—చెలియా! సకలవైభవములుండియు పుత్రసంతతి లేమింజేసి మనజన్మ సార్థకంబు లేదాయోదా!

కాంభోజిరాగము—రూపక తాళము

ఇంతి మనకికయెందుకు-సంతతిలేనట్టి బ్రతుకు॥ యి॥ పంతుమూని
 యికాంతుడు చింతనొందజేసె తుదకు॥ యి॥ 2 అంత్యకాలమందు
 మనల ఆదరించువార లేనను-సంతతి గల్గనివారికి సద్గతిలేదని యం
 దును॥ యి॥ 3 ముప్పుగడచువరకు యెట్టితిప్ప లనుభవించవలెనొ-
 యెప్పటికేగతివట్టునొ యెంచ నెవరి శిఖ్యమాను॥ యి॥ 4 రాజ్య
 మేల-భోగమేల-రమణీ యిక సౌఖ్యమేల-పూజ్యంజైనట్టి యొక్క-
 పుత్రుమౌలు నంతెచాలు॥ ని॥ 5 కటకట మన వంతమెల్ల కడ
 సారము నానొడను-కఠినాత్ముం డైన బ్రహ్మ-కుటిలుండా నను
 సృజించె॥ యి॥ 6 తరుణీ యిక నేమిచేతు-ధరలో మారేపబాక
 పురభక్తుడు రామదాసు వరదుని దయరాదాయెను॥ యి॥

మాళవీదేవి:—నాథా! మీరిట్లు చింత మునింగియుండుటకు
 నేనే కారణముగదా! వీలయిన సంతానవిహీననైన నాజన్మ నిర్ద
 కంబుగదా! అయినను

ఉ॥ సంతతిలేనిజన్మ పతిసౌఖ్యమెరుంగని ముద్దుగుమ్మ బల్
 వింతలుగల్గు బొమ్మ కడు వేసుకొనుంగని మాచకమ్మ మీ
 చింతనున్నకొమ్మ మీము చింతలనొందగజేసెనుమ్మ యీ
 కాంతయె కారణంబనుచు కట్టడిబ్రమ్మెటు సృష్టిజేసెనో॥

వ॥ ఈ తుచ్చరాలినిగాక మరొక్కకన్యను వరించిన మీద
 కము నిలచియుండునేమోకదా!

సా వి త్రీ ప రిణ య ము

అశ్వ:—ప్రాణనాయకీ! దైవమాయ శైలియ నెవ్వరితరము.
 ట్టెబ్రహ్మ మన లలాటమున యుట్టుల్నించెనో యదితప్పనా? ఎంతవారి
 కైనను పూర్వజన్మకృతముదాటవశమూ? అనియెట్లనిన చెప్పెదవినము.

ఉ॥ బేషునునంగ నలోదిశలు పెంపగు కీర్తివహించి యీ ప్రభా
 పోషగా జేయుచుండి యొప్పుత్రున్దికైనను నోచునైతి యే
 దోషము పూర్వజన్మమున నుట్టునై యొనరించినానో సం
 తోషము లేదు జన్మకిక తొయ్యలి సంతతి లేకయుంటచే॥

6 ధన్యాసిరాగము—ఆదిత్యాభము

ప॥ ఈజన్మకిక నిహపరసౌఖ్యము లనుభవితానా నేహూ॥ యీ॥

అ॥ పూజనీయులగు పుత్రులుగల యారాజులలో మోమే తగలనభీయా॥

2 వింశతిని బట్టి దండిభూపతులు మొదలు వేమకల నొందుచుండినను॥

బిడ్డతెందరనిన-వట్టిగొడ్డుమోతునననా-యిక మాకొడ్డిపల్క-గలనా-

నే మోమెత్తి చూడగలనా-బల్ కొండలబోలెడు రాజులమధ్యను-

పుండగలన నాబ్రతుకి కేల ఘీ॥ యా॥ 3 భూపతిన్ నేరాజ్యమేల-

యా కాపులందఱు జూచుచుండయో-పాపారహ్మని మున్నపెట్టి నే

పల్కుట నోచగ లేదు-యిక నాకీమర్దశసోమ-యీజన్మకు సంతతి

లేదు-భవినోచ్చేనాకు అపవాదు-ఛీ! పాపుళ్లనై యీజగతియందు

నే బ్రతికెదనా యీ ప్రాణము విడతున॥ యా॥ 4 కమలభవుడు ధర

సీరఘంపాశము కడతేర్పులకే నను సృజియించెనొ-కామన్నను నే

పూర్వజన్మమున-కూరకర్మ మే దొనరించితిను'-కరుణాకింఠయును

లేకు-నను, కాచిబోవ దయరొదు-యేగతిపట్టునో యికముందు-

యెటుమీమెత్తను భువియందు-యీ జగతిలో రామావాసుని

బ్రాహ్మణి శ్రీమతి కృతనను జాలిగలుగదు॥ యీ॥

మూర్తి—నాథా! మీరే యిట్లు చింత మునిగియుండు నేనెట్లు
 చింతించును. ఇది నా పూర్వకర్మఫలమేయనితోచుచున్నది. యేమనిన

ఈ॥ క్రిందటిజన్మమందెవలో కీడ్చడిపుత్రులకోసమేద్య వా
 నందముతోడ జూచితినో నాకిప్పుడట్లులవాసే బ్రహ్మ నీ
 సందియమేల నేనిపును సంతతి లేకను చింతనొందగా
 నందరుజూచి నవ్వెదరు యాయఘ మూరకిపోవునే ధరన్!

అశ్వ:—చెలియూ! మన మొలవలపించినను ప్రయోజనము
 లేదు. మన మిద్దరమూ యిట్లు గుంగుచుండిన మనల నోదార్పువా
 రెవ్వరు? ఆ భగవంతుని కిదునాకిటాడు పెట్టుడునో తెలియదు.
 మన మిట్లు విచారించుట యెవరైనను విన్న పుత్రసంతతిలేక ఈ రాజు
 రాజ్యపాలనంబుకోడ నురచెనని అందురు. ఈ అపనింద కూడ తలపై
 కెక్కును. కావున నే సభ కేగెదను. ఇక నీ చింత విడుపుము.

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము—క చేరి

[ప్ర]వేశము అశ్వపతి, మంత్రి, పురోహితుడు, ప్రజలు]

అశ్వ:—సుబుద్ధీ! మన రాజ్యమున ప్రజలెల్ల సౌఖ్యమేనా?
 వార్త లేనైనను గలవా చెప్పము.

సుబు:—అయ్యో! మన రాజ్యమున ప్రజలెల్లను వాసపునిం
 బోలి విశ్వీర్యమున దులదూగుచుండిరి. కాని యెల్లప్పుడు మిమ్ముల
 గూర్చియే యిట్లు విలపించుచుండిరి. యేయనిన పుత్రులబోలి ప్రజల
 పాలించుచు భర్తమున రాజ్యమేలుచున్నరాజు వృద్ధుంజాయెను. ఇక
 మనల పోషించు పుణ్యార్థులెవ్వరొయని మన ప్రజలు—

గీ॥ మద్రపతి జూడ నెంతయో మంచివాను పుత్రసంతతి లేదు యీ
 పుడమివారి!

భూరిపాలనయెవరికిదలచెనంచు తెచ్చుకొనుచుండిరెల్లరుచిరముగగ్గ!

సా వి త్రి ప రిణ య ము

అశ్వ:—ఈ వాడు కూడ నెత్తికెక్కెనా! ఇక యెట్టి వాక్యంబులు విననానో. దేవా భూసురోత్తమా! నా జన్మ నిష్ఫలము గదా! పుత్రసంతతి లేనికారణమున ఈ వైభవంబెల్ల అడవినిగాచిన వెన్నెలాయెగదా! నా బ్రతుకెల్ల అప్రయోజనమేకదా. యేలయనిన

ఉ॥ భానుమలేనిదుర్దినము భక్తియొకితయులేని పూజయున్
కానలగాచ వెన్నెలయు కన్యలకున్ బలిలేని పోయెన్
హీనునితోడ చెల్లియుచు యేమి సువాసన లేనిపువ్వునా
తానము లేని జన్మయును తథ్యముగా నివి వ్యర్థఘాతమీ॥

కావున నావంటివాని కిహాపరసౌఖ్యంబు లేదని పెద్దలుచెప్పిన పల్కులు జ్ఞప్తికివచ్చి నా హృదయంబు తల్లడిల్లుచుండెను. నే జేసిన కార్యమెల్ల నిష్ఫలమాయెను. యేమనిన—

గీ॥ తీర్థయాత్రలవెంబడి దిరిగినాడ సత్రయులుగట్టి దానముల్ సలిపినాడ
చేతులారగ ధనము వెచ్చించినాడ ఫలములేదాయె నేజేయు నాకు
మేము?

కావున యీ మొండిబ్రతుకుపై రోసియుంటిని. తొరనేమియు గానరాదు ఇంకేమిజేయువాడను. ఈ నింద నెట్లుభరింతును.

భూను:—రాజా యిక చింత విడువము. అయినను మనము యత్నము జేయుచుండవలయుచుగదా! తరువాత భగవదానుగ్రహము. కావున నా యూహ కిట్లు తోచెను ఈ రహస్యంబు చెప్పెడవిరుము. ఈ రాజ్యంబెల్ల ముగ్ధులకి నొప్పజెప్పి నీవు పత్నీసమేతుండవై మన పురంబున కుత్తరదిశనున్న యడవిలో గల కాళి గుడివగ్గరచేరి తదేక నిష్ఠతో తపం బాచరించిన మీ కులదేవత యగు సావిత్రి నీ కోర్కె చెల్లించునని నాకు తోచెను. కావున యెప్పటికేది ప్రాప్తించునో తెలియదు. గాన నీవు,

శ్రీ హరి భజన నాటకము

7 డైలాగు, ఆనందభైరవి—ఆదితాళము

భూసు:—

పల్ల॥ తపమూసల్పనూ రాజా యోగ॥ తప॥
 'అను॥ యిప్పుడుబోయి సావిత్రిదేవి నీ యిష్టదేవతను నిష్టతోడ॥ తప॥
 చర॥ అండ్ జాక్షిలోగూడి నీవు బల్ యండవానలని యెంచకమదిలో-
 నిండుభక్తితోడ-కాలుండడుగుడికాళ్ల-మెంచతపముజేయుచుండ-
 దేవత-మెచ్చును దయవచ్చును వరమిచ్చును॥ తప॥

అశ్వ:—

చేసేదదేవా-తపముపోయిచే॥ ఈశుడనీవని దోచుచుండెనో భూసు
 గోత్తమా నిష్టతోడ॥ జే॥ 2 వాసపురాజ్యముబోలినట్టి యీవైభవ
 మెలనునాకు నా దోషమెల్ల గాయుటకు-సంతోషముతో కులదేవ
 తయ్యా సావిత్రికూర్చి సావిత్రమొంది॥ చే॥ 3 కామ క్రోధ లోభ
 మోహములెల్లను నేఖ-డించి-చుదమాత్సర్యరబుల్లుదుంది-సావిత్రి
 దిక్కు-యనియొంది-మీ పల్కు-లెల్ల మదిచుంచి-ఈ పురమువీడి-నా
 తరుశిగూడి-కారడవినుండి కాళిని వేడి॥ చే॥ 4 కూడిమితో
 శ్రీనూరెడుబాకపురమునుండు నివాసు-డగుపుట్టా రామదాసుకవి
 కోర్కెగొనకు పుమేసు-పట్టివేడి-నే నిష్టబూని-నా యిష్టదేవతను
 సంతృప్తిగా నే॥ జే॥

మంత్రిదరికేగి సుబుద్ధి యిటు వినుము.

8 డైలాగు, జంగ్లా—ఆదితాళము

అశ్వ:—

వినుమంత్రివర్య-వనములకేగి వచ్చేదనయ్య॥ వి॥ చనువుమీరగ
 రాజ్యమెల్లను వినయముగ పాలించుమికను-తనయులొకై బోవు
 చుంటిని మనమునా నే దీక్షబూని॥ విను॥

సుబు:—

అడవులకేల-పుడమిని మంత్రి లేలాటమేల॥ అ॥ యిడుములా-

సా వి త్రి ప రిణ య ము

నేలచాల బడలికాచే ఎండవాళల-పుడమినునులా మాటలేల్లా-
బుడులెక్కడ నుంచెక్కడ|| అడ||

అశ్వ:—

పుత్రులకొరకూ-సావిత్రిగూర్చితపముసల్పుటకూ-పుత్రు|| మిత్రుడో
నే జోవుచుంటి నమాత్యుడా యిక అడ్డవాడకు-ఉ త్తరాదీశ నున్న
యడవి పవిత్రమనె-భూసురుడు తపముకు|| విను||

సుబ:—

చింతానువిడుము సంతతిగొని-సౌభాగ్యముగన్ము|| చి|| సంతతము
శ్రీ రామదాసుని-సౌఖ్యమొందగ జేయుచేపుని-అంతరంగమునందు
నిడుకొని-అరగిరమ్మా వరములను గొని|| అడ||

అశ్వ:—భూసురునిదరికేసి, భూసురో తనగా! మీ నాక్యము
నా వీనుల బడినగోడనే అతి దర్శిద్రువ కైశ్వస్యగుబ్బిచట్టును, నిరు
పేదకు నిజేపముదొరకినట్టును నా కిమితసూక్ష్మము బొడముచున్నది.
ఇక నాకు సెలవొసంగును. నే బోయివచ్చెదను. మీ యాజ్ఞ శిరిసా
వహించియున్న వాడను. (చేతులు జోడించును)

భూసు:—ఇష్టఫలప్రాప్తిరస్తు. నీకోర్కె ఫలించుగాక. త్వరగా
వరములు గొనిరమ్ము.

అశ్వ:—సుబుద్ధీ! సభ చాలితము. (నిష్క్రమింతురు)

రంగము—మాళవి మందిరము

[ప్రవేశము—మాళవి]

మాళ:—ఆహా! ఈ దినంబున నా నాథునికి సంతోషసూచ
కంబులు బొడముచున్నవి.

[ప్రవేశము—అశ్వపతి]

అశ్వ:—చెలీ! ఈ దినంబున నొక సంతోషవార్త వింటిని.
కప్పటినుండియు నా కానందం బుప్పటిల్లుచున్నది.

మాళ:—నాథా! ఏమి ఏమి! త్వరితముగా నెలవిడు. మన మంత ధన్యులమా! చెప్పిన పుణ్యాత్ము లెవరు?

అశ్వ:—చెప్పెదవినుమా. నే సభ కేగి విచారించుటజూచి, అందు యొక భూసురుడు మనపాలి దైవమై యిట్లు వదించెను. అది యెన్నియవీన,

ఉ॥ పుత్రులు లేక చిత్రుని బొందగ నేలను రాజ్యభారమున్

పాత్రునిమీందనుచి యిది పట్టపుదేవితో కూడబోయి సా

విత్రినిగూర్చి ఘోరముగ పేర్చి తపబొనరింపుమంచు నా

ధాత్రీసురుడుబల్కి నల దేవత మా కులవేల్పుయే జమా!

కాపున త్వరితముగా పైనముగమ్ము.

మాళ:—నాథా! అట్లును ఇదే మీ పాట నచ్చుచుంటిని. నా కింతిన్న సౌఖ్యమేల! నేటికిగదా సంతోషవార్త మీ వాక్కున వింటిని. ప్రాణనాథా! నడుపుము.

9 అడుగుకీర్తన

తపసుగాజేయగ నెడలేకపుడు-సాక్షిగూర్చి॥ త॥ శృంగజూచును

మా కులదేవతయని-ఘోరంబగు కాంతారముకేరీ॥ త॥ 2 ఎండ

నానలకు యెంతయునోడక-నిడువేడుకలొ నిష్టబూనితా॥ త॥

3 సంతానముపై భ్రాంతికోడ యా-కాంతాకాంతులు యేకాంత

ముగా॥ త॥ పుట్టాన్వంశము యిట్టదేవ తైన్యట్టిదేవి నే నిష్టతోవేడితి॥

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము—అరణ్యము

[ద్యుమత్యేనుడు, భద్రాచారి, సత్యవంతులెత్తుకొని ప్రవేశింతురు]

ద్యుమ:—ప్రాణసఖీ! ఎంతలో యెట్లుమారినది. కాలనైపరీ త్యము తెలియ నెవ్వరితరము. హా! చిత్రకేతా! ఎంతపనిజేసితివి.

సా వి త్రి ప రిణ య ము

ఈ ఘోరకౌతూరమున యేమియు పాలుపోవుటలేదు. ఈ బాలుని యెట్లుగాచుకొందుము. హా! పరమేశ్వరా! ఏదితెరపు. హా! చెల్లీ!

10 బాలికాంభోజి—నూపక నాథము

ఎందుడూని యుగముకిను-సుందరాగివనమునందు॥ ఎం॥ 1 నాదనూ నెటుగాతూ యీ వృద్ధధులూ మైయుండి నునము॥ ఎం॥ 2 సందలేని ముండ్లపొదలు-చెప్పకరముగాని రాస్లు-నుండలైచోయించున్పుగ ములనుధ్య నీ కాంతారమందా॥ ఎం॥ 3 ఆలీగోను పెద్దపులుల కేకలూ వివచచ్చుచుండెను-భీకరా-భస్మాగి ములూ మూకలూ యిటు దిరుగుచుండును॥ ఎం॥ 4 పుత్రునెత్తుకు నుసలుకూకు నేత్రమూలే కానరావు-కాత్రులెట్లు గిడిపెదామొ శత్రుడిట్లుజేసెనునలా॥ నెం॥ 5 దారి తెలియను కారుటపెవిడి-పూర్వకన్యము దప్పవశమా-నీర జాత్యుని వేడుకొన్న-క్రూరబాధలు తప్పవేమో॥ ఎం॥ 6 ధరణిలో శ్రీరామదాసుని-కినుణజూచెడు పరమపురుష-చరణములు నెర నమ్మితిమి మొరనవిచునూ శ్రీగ సేశ॥ ఎం॥

వ॥ ఆహా! కాలనుహిమ శీలియ నెవ్వతరము. హా! ప్రాణసభీ!

నీ॥ సౌభాగ్యురంబు సంతసించెనువారు ఘోరకాశంబున గుండవలసె అతులభక్త్యాన్నములనుభవించెనువారు కాయగనరులతోగడుపువలసె పూలపాన్పులపైనపొలుపుగాంచెనువారుకటికిరాళ్లనునిద్రగాంచవలసె ధర్మమార్గంబున ధర సేలువారలు దిక్కులేక నడవి దిరుగవలసె

గీ॥ అక్కటాచిన్ని బాలునీయడవియందుభూమిపైబండజేయగాపోరుబెట్టు బ్రతుకుపైరోసి యీ ఘోరబాధలన్ని కండ్లులేకట్టి మనఃజేరె కాల మహిమ॥

భద్రాం:—హా! ముద్దులతనయా! నీ కీయరణ్యమసీమ మృదు శయ్యలాయెనా? (పరుండబెట్టును)

11 నాదనామక్రియ—ఆదిత్యాశము

ప॥ ఏమిసేతు పుత్ర యూ భూమిపై న నినిద్ర॥ ఏమి॥

అ॥ స్వామిమహిమచే నీకింకాసౌఖ్యముయ్యెహసేలను॥ ఏమి॥ 2 చ॥ భామ
లెల్ల నిన్నుయ్యల పంకజెట్టియును బోలల-కోమలమగు నీరూపము
కోర్కె దీరవణ్ణిచి సంతసించగాను-విన్నెనో ముద్దుగాను-పెంచెద
ననుకొంటిగాని-కా తారముకొచ్చుకొనుగ॥ ఏమి॥ 3 బండరాళ్లపై
నిన్నిటు-పండగ విప్పినానెన-నో యొడనానలకు నిన్నిటు యిడు
ములు బడతేనెన యీ-కొండలనడుమను చింతల గుండగ నే నోసి
తినా-కండ్లులేని వృక్షులకై కాలు పెడబ్రదోసి-యీ ముండవోదల
డాసి-నీ మోమునుఖముబా-యిటుపండగ నిను జూసి-యెటులుండ
గలముశ్రితాసి॥ ఏమి॥ 4 ఏమిసేతునయ్య యీకి యే తెరపును
గానరాను-నోముఫలముగాబోలును న్యామ మొకటిలేదు-నా మన
మున నీకష్టములెన్న మగుపురాను-రామదాసు నేలిపట్టి స్వామికి
దనులేను-యీ గుడ్డిశంకసోను-యీ మనకుదిక్కు లేదు-నేనెటుల
యోచుముదు-ముందేరుజరుగునో తెలియదు॥ ఏమి॥

ద్యుమః—ప్రాణసఖీ! భగవన్మాయ తెలియ నెవ్వరితరము.
మనమిట్లు విచారించిన ఓదాగునా రెవరు-నునకా భగవంతుడే సహ
యము. దిక్కులేని వారలకు దీపరక్షకుడు, ఆపహ్నిధవుడు, ఆ సర్వో
త్పరుడేదిక్కు. కావున కష్టసుఖము లెల్లప్పుడు ఒక్కతీరునయుండవు.
అయినను యిట్టికష్టము యిదివరకు మనబోంట్లనేకులు అనుభవించి
తుదకు కీర్తిని గాంచలేదా? అందులో మనమొకలెక్కయా?

గీ॥ ఘనహరిశ్చంద్రుడేమున్ను కాదుగానె నలుడుకలిమాయచే వివినాభి
కరిగె

బలముగల్గినపాండవుల బడిశ్రమలననుభవించకతప్పనాయజనివ్రాత॥

ప॥ కావున అట్టివారలకంటె మనమధికులమా? ఇక నీచింత
విడుపుము. నాలునిబ్రతుకుదెఠవాలోచించుము. అదైవము యేదియో

యొక తెరపు జూకుకూడునా? (అంత సత్యవంతుడు లేచి) అమ్మా! అమ్మా! నేనిద్దరోతుంటే యీ పువ్వులతోతలోకి తీసుకొచ్చేరా? నన్ను లేపలేదే?

భద్రా:—అయ్యో! తనయుడు కే? కావన మనుకొనుచుండెను (విడ్డతో) నాయనా! కాను. అడవియిది.

సత్య:—ఇక్కడికింకొచ్చేము.

భద్రా:—శత్రువులు మనరాజ్యము నపహరించి అడవికి పోజేసిరి. తనయూ!

సత్య:—అయితే యింక యేమిచేయును. మీకు నేత్రములు లేవు. నడువలేరు. వృథాయ. నాన్నా! నీవు, మాఅమ్మ, నేను యీ చెట్టుకింద నీడలో కూర్చుంటామురాడి. నేను ఆ చెట్టెక్కి పండ్లు కోసియిచ్చెదను. ఎండ్లోకూర్చున్నారు. అమ్మా! ఈ చేతిని నీవు పట్టుకో. నాన్నా! ఈ చేతిని నీవు పట్టుకో అని శనిదామ్రుల చెరియొక చేతితో పట్టకొని మెల్లగ నడపించును. (నిష్క్రమింతురు)

రంగము—కాగిగుడి

[అశ్వపతి, మాళవి ప్రవేశము]

అశ్వ + మాళ:—(జేతులుజోడించి)

జా! అంబ సమస్తలోకముల నాదర మొప్పుగ బ్రోమనట్టి దుర్గాంబ మదీయవాంఛితము లన్నియుదీర్పవే వేసుకొందు బో కాంబ మహేశ్వరీ కరుణగైకొని బ్రోవవే దీన దాసులకా సంబర మొప్ప నీకిపుడు సాగిలిమ్రొక్కితి లోకపావనీ!

12 ఆనందభైరవి—అదితాళము

అ॥ శబ్దాంతరీ మముబ్రోవ రమ్మ యోకల్పవల్లి॥ న॥ సమృతితో మాకులదేవతవనిచాల భక్తిప్రణమిల్లి-నిన్ స్మరియించితీమోతల్లి- నీకృప మాపై నెడజల్లి-వేవేగరమ్మ యిదెసమయమమ్మ-కోర్కెత

శ్రీ హరి భజన నాటకము

నిన్ను-కులవేల్పువమ్మ॥ న॥ 2 సంతతిలేకను చింతమునిగి నీచెంత
జేరితీనుమ్మ-పంతమేల నికపరసూత్యా-మము పాలించగరావమ్మ-
నే భక్తితో వేడిలినుమ్మ-మాభారము నీదెగదమ్మ-మా నేరము
లెంచక రమ్మా-పారాససేతి-సౌందర్యగాత్రి॥ నమ్మా॥ 3 నిక్క-
ముగా నికన్నను మాకిక దిక్కె-వ్వరే సావిత్రి-మొక్కి వేడితిని
మా వంశంబుచు-నిలునజేయుపావిత్రీ-దయతో-రమ్మ వమ్మేల-
శ్రీరామదాసకవిపాల-ఁగుక జాలముసేయుట మేల-పాలించ రమ్మ
కరుణాలవాల॥ నమ్మా॥

[అశ్వపతికి భోగరాకారముతో కాగి ప్రవేశముగనును]

సీ॥ మిన్నుకొప్పుగ బెట్టి మేలుపాపిడినిచ్చి చామూతిపూవుగా చంద్రునుంచి
నిగనిగచెక్కెళ్ల నింగిచుక్క లచుచ్చి పొరిభాను పాపిట బొట్టు బెట్టి
కులపర్యంతంబులుకుచుమాభ ముల్ జేసితనువెల్లయునురోమవతిగనొప్ప
వ్యాధిరంగిమూల్ నమలుగాధరియించి తోడనెవర పిడుగుగనమ్ము
ఏకపదములపాతాళిలోకమలర అరయబ్రహ్మంబువెల్లె తానగుచునపుడు
అశ్వపతి జ్ఞానదృష్టితో నవరరించి యుచిరింబుగ ప్రత్యక్షమయ్యెకాళి॥

13 శ్రీరాగము—రూపకతాలము

పరమాత్మా నిన్ను-గాడి తరమా యెన్వర్తికైనను॥ పర॥ నరుడను
నేనెంతవాడనమ్మా కోర్కెలనిమ్మా॥ పర॥ 2 ఆకాశము కొప్పు
బెట్టి-లుడున శశిపువ్వు బెట్టి-లోకాధారునిసూర్యుని పాపిట బొట్టుగ
బెట్టి-నీకేతగు-తారావజ్రములు నున్ చెక్కిళ్లి॥ పర॥ 3 గిరులే నీకుచ
ద్యయంబు తరులే నీ రోమంబులు-జలధిసీకు యుదరంబు-ధుమ్మ
నీపిరుమలింక-చరణములెంచగనింక-స్వర్గ మత్స్యపాతాళము-దుర్గ
యయ్యె నాదృష్టికి॥ పర॥ 4 హరిహరబ్రహ్మలునీవే-ఆధారివి-బ్రాహ్మ
మింక-పరిపరివిధముల వేడితి పరమాత్మా సావిత్రి-కోమల మగు
నీరూపము కొనియాడగ నేజాలా-రామదాసకవిపాలా-నీ మహత్వ
మెన్నజాల॥ పర॥

సా వి త్రి ప రిణ య మః

కాళి:—రాజా! నీభక్తిమెచ్చితి. కోరుకొనుమువలయు.

అశ్వ:—అమ్మా! సంతతికై వచ్చినాడ. అనుగ్రహింపుము. తల్లీ! ఇంతకన్న నాకేమికావలయును. ఇంతేచాలు.

కాళి:—రాజా! నీకొక కన్యక గలుగును. దానిపుణ్యంబున తరువాత పుత్రులం బడయగలవు. పురంబున కేగుము.

(కాళి అంతరానవహాను)

అశ్వ:—ఆహా! చెలీ! నేటికిగదా ధన్యులమైతిమి. ఇక బోవు. మమ సడుప్రము. (నిష్క్రమింతురు)

(సంధి) తోహరా

సంతసించి యారాజభార్యతో సఖ్యముగాపురిజేరి
కొంతకాలమును గడచినపిదపన్ కూతురుగల్గిన వారు
పుడమిసురులరావించి గొప్పగా భూదానంబులు జేసి
నుడివె నిల్లనుచు యాబాలికకు నామమేర్పడగజేసి
దేవివరంబున బుట్టెనుగనుక-దీవించియును నారు
సావిత్రీయని నామంబిడినీ సంతసమున పలుమారు!

వ॥ అంత నబ్బాలిక దినదినప్రవర్ధమానయై శుక్లపక్షచంద్రునిం
బోలి తేజరిల్లుచు ఒకదినంబున చెలులతోగూడి వనవిహారార్థమై చని
బాల్యక్రీడల నాటలాడుచు కాలముగడుపుచుండెను.

రంగము—కేళికావనము

[పావనము సావిత్రీ, చెలులు]

సావి:—చెలులారా! ఈ వనమెంత సౌందర్యముగా నుండెనో
చూచితిరా? మొన్న మనముజూచిన మొగ్గలన్నియు వికసించి చెట్ల
కండముగొల్పుచుండెను. ప్రతివస్తువు యింతియేనుమా! కాలంబొచ్చు
సరికి మానుచుండును.

శ్రీ మ రి భ ణ న నాటక ము

చెలి:—అన్నియు అననల. నీయందే యిట్టిచిన్నలు గాన్పించుచుండెను. మాతో మరుగుమాటలే? మునుపటివలె నీవుంటివా? నీవలెనే అవియు మారెను. ఇందు వింతేమి?

సావి:—చాలు చాలు. నీపల్కులు చిత్రము. నాయుండేమి జూచితివిసీవు? నీమాటలెప్పుడయిట్టివే. నేనేమిమారితినిోచూపుము.

చెలి:—ఇంకా చూడవలయునా? బాల్యముఖిడచి యవ్వనదశ ప్రారంభించెను. రేపటినుంచి మగనికై వేడుకవలయును. నీ యభిప్రాయము నీవే వెల్లడిజేసుకొనుచుంటివి.

సావి:—ఓసీ! నీవు నన్ను హేళనంబుజేయుటకేమిగాని నాకు చాలా బడలికగానుండెను. మనమేడపై నిద్రించెదమురమ్ము.

(మేడపై నిద్రింతురు)

సంధి

సీ॥ శత్రులకునునోడి సంపదగోల్పోయి యుగ్రాటప్రలయందునున్నవాని
తల్లిదండ్రులనెంతోదయనాదరించుచుమూపునడుకొనిమోయువాని
దీర్ఘ బాహులుగల్గి దివ్యశరీరుడై భుజమునగొడ్డలి బూనువాని
క్రూరమృగావళి కూలంగనేయుచు శిష్టసంరక్షణ జేయువాని
గీ॥ పరిణయంబాడి పతిని కేల్ బట్టినట్లు స్వప్నమునుగాంచి మేల్కొని
సరసుపటము

వ్రాసిముద్దాచుచుండనావారిజాతీ చెలులుదరి కేగునంతటసిగ్గుజెందె.

సావి:—(నిద్రనుండి ఆతురతతో లేచి పటమువ్రాసును.దిక్కులు పరికించి సిగ్గునభినయించును)

చెలి:—(దరికేగి) సరోజినీ! చూచితివా? సావిత్రి యిట్లుండే నేమి? పలుకరించుము.

సరో:—సావిత్రి! సావిత్రి! పలుకవేమి?

సావి:—(మోమువంచి పలుకకుండును)

సావిత్రి పరిణయము

14 అపగూర్తన

చెలి:—బాలాలో యిటులుండనేల-మా-నో భాషింపు సద్గూణశీల! బా!
 మేలా యది మాతోడ మాట్లాడ వనయేల-నీలావేసరా మాపై.
 నీ కీకోసామేల! బాలా॥ 2 చింతానొందగ నేమివింతమా-
 చెల్లుము నీవు ఉవ్వంత! రంగ॥ కాంతాలో నీమనసు భ్రాంతీ
 యేమోగాని-కాంతీతరిగెనుమోము కలమూరె నదియేమే! బా॥
 3 మ్రొక్కేద మోబాల నీకు-కోర్కె నిక్కాముగా చెల్లు
 మాకు॥రంగ॥ అక్కాలో నీహూచి ననుచూస నికమాని-చచ్చగ
 చెల్లుము సర్వాము మాతోను! బాలా॥

సావి:—చెప్పకును సిగ్గుచున్నది. చెప్పిన మీరా క్షేపించెద
 రేమో? ఇక తప్పనా?

శ్రీ॥ ప్రాణనాథుండు సనుచాల భంగపుచ్చె చెలియ నేనెట్లుమరల నా
 చెలిమికాని

పరిణయంబాడిసాఖ్యముబడయకున్నబ్రతుకునాకేయీభువిభద్రమేల?

చెలి:—అయ్యో! ఇదియేమివీర. నీపతియెవరు? నిను మోస
 బుచ్చుటెన్నరు? నీకువెండ్లియయ్యెనా? చూచితివానికాంగి! నామాట
 మీరు త్రోసివేసిరి. ఇండాక నేననలేదు. ఇట్లుచూచును యవ్వనదళ.
 ఛోలు చాలు సావిత్రి! ఈమాట యెప్పుడైనవిన్న నప్పుదురు. నిద్ర
 మేల్కొనిన మగడొచ్చెనాయేమి! చిత్రము.

సావి:—నన్నా క్షేపించిన సరియేకాని యిక చెప్పకతప్పనా?
 చెప్పెదవినుడు.

15 జైలాగు, ఫీల్డా—ఏకతాళము

ప॥ అక్కలారవినుడు యొకచక్కని కలగంటినేడు॥ అక్క॥

అ॥ నిక్కముగా వివరించెద నెలతలార మీతోడను॥ అక్క॥

శ్రీ హరి భజన నాటకము

చ॥ చుక్కలచేనికి మించిన సొగసుకాదు నన్ జేరి-చెక్కిలినొక్కయు
ముద్దిడి-గ్రక్కన కాగిటచేర్చెను-నిక్కముగా నేనాతని-ప్రక్క
నుండ మేల్కొంటిని॥ అక్క॥

చెలి:-2 కను రాజపుత్రి కలసిజమగునా సావిత్రి॥ తగు॥ దిగులాండగ
నేల నింక చింతింపవలెనా బాలా॥ తగు॥ పగలుజూచిసత్తివెంత-
లగుపడి నీకల భ్రాంతి-చగచగ బనిచేరు స్వప్న-వాంఛ విడుపు
మోకాంతా॥ తగు॥

సావి:-3 మాకిచ్చరికీయిగుబల్ ముద్దుగగుచిరెను॥ మా॥ వృద్ధంధుల
సేవోసి పసమన మేమిద్దరియు-ముహూముచ్చటలాడుచు ప్రోద్దు
గనపితిమి నిబచుగి॥ అక్క॥

చెలి:-4 సప్తగాదా వినుచు-కన్యన శ్రీదమ్మ నీవు॥ కన్య॥ పువ్వలపిలు
కాదు మేను నొప్పవేయి శరములచే-చివ్వున నీ మొయి నాకి
స్వప్నముపత గోచెనీకు॥ తగు॥

సావి:-5 సందియంబులేకు ఆసుగదనుడే నానాధును॥ స॥ మందయాన
చూడు నుతిని అందహెల్లెనాసితని-యెందున్నను నావరుండు-
యితోడేమని నమ్మముంటి॥ అక్క॥

చెలి:-6 కలలన్నియు నిజమ-అవి కనుగొన మనతరమ॥ కల॥ పలువిధ
ములుదోచుచుండు-మేల్కొంచినమారుచుండు-యిలలో శ్రీరామ్మ
దాసు నేలువాని మాయలివి॥ తగు॥

సావి:—(మంచముపైనున్న చిత్రపటముచెచ్చి చూపుచు)

16 కల్యాణి—ఆదితాళము

చూచితివా చెలియ-ఈ సొగసుకానిసొందర్యము॥ చూ॥ భూతల
మున యీతని సరిపోలిన పురుషులులేరే॥ చూ॥ 2 అమరనాయ
కుండని నేలందమువర్ణించెద నా-కములనేత్రిదేహహెల్లెకన్నులుండె
నాకపలికి-సమముగాడు ఈతనితో సరిపోలడు శశినాధును॥ చూ॥

సా వి త్రీ ప రిణ య ము

3 బాలామణి చూడు మితడు-భానుండని శ్రమసీతి నా-వల
యాకారంబుండును కమలాత్రిం డితడుగాడు-చలవలరే-గును కాడు
షడ్దశకలలొప్పుచుండె|| చూ|| 4 కోమలి ఈ వన్నెకాని-కాము
నితోబోల్చెదమా-గూమినశరీరుం డై పూలశరుడుదిరుగుచుండు||చూ||
5 తమణి ఈ పురుషునితో పరిపోల్చుగ నెవరులేరు-ధరలో-ఈతనిసాటి
యితడే యని యెంచవలయు-అరమర లేదే యింకను అతడే నా
నాథుండు|| చూ|| 6 కన్నెలార నేను యీ వన్నెకాని తప్పయిక
అన్యుల నే వరియింపను-అతివలారనిజమికను చెన్నుమీర రామ
దాసుకవినిబ్రోచు దైవంబా పన్నగారివాహనుని పాదమానచెప్పు
చుంటి|| చూ||

17 మలయచూరుతం—త్రిశజాతి

చెలు:—

బాలామేలొన యీ కలలన్నియు నిజములైన|| బాలా|| వాలాయ
ముగో నీవిటు వీలుగాని కోర్కెగోరనేలా-గుణశీలా-ఇదిమేలా-
చాల్చాటు రాచ|| బాలా|| 2 వెర్రియూహలోబడి యిటు-చుర్రు
మనుచు మాపై కనులెట్టజేయ మూర్ఖత నీ కోర్కెమానుబాలా-
కట్టకందనట్టిప్రానుపండ్ల కాసలేల-నీవట్టుచాచనేల-నామనవినుమో
మద్రబాల|| బాలా|| 3 సరపతికూతురవీవు సరివారలువిన్న నవ్వ-
మొరవిను నీ వెరుగవు- ఆలోచించుముదవ్వ-ఓ కాంత సిగ్గుచేటు-
పరులిన్నను నగుబాటు-నీ భ్రాంతివిడచిపెట్టు-ఓ యింతీ జనకుడు
తిట్టు|| బాలా|| 4 మున్నెవరైనను స్వప్నముగన్నవారి దెమ్మను
చును-అన్నవారుయుండిర-అతివాసీ కేతోచెన-విన్నవించుచెలియ||
మా కందరకునుదెలియ-ఓ కన్నియ శ్రీ రామదాసు కవివరదుని
మాయదెలియ|| బాల||

సావి:—మీకు దెలియజెప్పవలయునా! చెప్పిన తెచ్చెదరా?

శ్రీ హరి భజన నాటకము

ఉ॥ బాణునిపుత్రి స్వప్నమున భావజనందనుగాంచి కోరి బత్
జాణగు చిత్రరేఖగని సంగతిదెల్పగ నామెపోయి క
భ్యాసుల రాజపుత్రుల మహాదృఢతలీలరచించి చూపినన్
• బ్రాణసఖుక్ గనుంగొనియె పైదలి కృష్ణుని పౌత్రునంతటన్॥
ఇది నిజమేనా లేక వట్టి మాటయా! నాతో లేదని బాంకు
చుంటిరి. మీకు నా బ్రాణసఖుండున్నచోటు తెలిసినచెప్పుడు లేకున్న
యూరకుండును. అంతియేకాని నాకిది కూడదని బోధించకుడు.
(అని చెలుల కొట్టబోవును)

చెలు:—ఇది యేమివంత. నీ విట్లు కానిపట్టుపట్టిన మే మేమి
చేయుదుము.

18 సావేరి—అదితాశము

ఏమిమనవిజేతు ఓ కోమలి నీ తలిదండ్రుల॥ కేమి॥ ఈ భామలెల్ల
నాపుత్రికి బోధించిరి యనితిట్టును॥ యే॥ 2 భూమిని కుంభాండు
పుత్రి బోలువారలముకాము-సామాన్యపుస్త్రీలము మా శక్యము
నీ కోర్కెదీర్చజాలమమ్మమేము-మనమిల్లుచేరదాము-నీ తలిదండ్రు
జెప్పెదమో-పల్లవపాణిరోవినుము॥ యేమి॥

చెలియా సావిత్రీ! నా మాటవిని నీవిట్టికోర్కెలు మానుము.
నీ కిది మంచికాదు. నీ కేమియు తెలియదు.

3 రాక్షసకోర్కెలుగోరిన శిక్షించును మీజనకుడు-కక్షనుబూనుట
మాపై-కాంతపాటిగాదు-మచ్చకంటి నీ పల్కులుమానుమ యిది
మంచికాదు॥ బా॥ 4 ఇలలోజూచినట్టి వారి కెవ్వరి కీ రూపులేదు-
అలివేణిరో యీ పురుషునియెన్నగ వినలేదు-కలగొజూచినట్టివాని
గోరేపిలులేదు మీకులధర్మముగాదు-చెలియా నీకిది తెలియదు॥ యే॥

చెలు:—మన మిల్లు చేరుదమురమ్ము. మీ తలిదండ్రులతో
జెప్పెదము. (నిష్క్రమింతురు)

సావిత్రి పరిణయము

రంగము—మందిరము

[ప్రవేశము—అశ్వమతి, మాళవి]

అశ్వమతి:—చెలియా! మన సావిత్రి కన్యకు వివాహాప్రయత్నము నకై ఏబదియారు రాజుల పటముల చెప్పించితిని. ఇందు తగినవరుని మొచ్చుకొనమనెదను.

మాళవి:—నాథా! ఇప్పటి కాలముహిమ వారలకు నచ్చవలయునుగదా! (అశ్వమతి నిమ్మగియించును)

[ప్రవేశము—సావిత్రి, చెలులు]

చెలు:—అమ్మా! ఇదిగో నీ పుత్రిక.

19 కల్యాణి—నతుంగళ

వందనమోరాశి—మీ సుందరదగు కల్యాణి! వం॥ సందీప్తములు లేవిక అపనిదలు మాపైవచ్చును॥ వం॥ 2 సీలవేణి నీకూతురు పూలననముజేరిచెప్పినీలుగానికోర్కెగోరచాలునమ్మనీకొలుపు॥ వం॥ 3 నిద్రబోయిమేల్కొని నీ పుత్రికనుక పట్టుదెచ్చి—ముగ్ధులిడుచు నామగండు మోసబుచ్చిపోయెననియె॥ వం॥ 4 కలలో నే నిలని తోను కాపురంబు తేస్తిననుచు—నిలపించుచు మా పల్కులు విన దయ్యెను నీకుమారి॥ వం॥ 5 ఒడ్డనిచెప్పిన మేము వచ్చుకొనరు యేమిసేతు—బుద్ధిజెప్పకోవమ్మపోవుచుంటిబప్పజెప్పి॥ వం॥ 6 రామ దాసుకవినేలిన—దేవునిపై నానబెట్టి—కోమలి మీ సావిత్రి కానిపట్టు పట్టెనమ్మ॥ వం॥

అమ్మా! మాకు సెలవా! మేముపోవుచుంటిమి. (నిష్క్రమింతురు)
మాళవి:—బాలా సావిత్రి! చెలులతో పోట్లాడితివా! ఇట్టి కొండెములు చెప్పిరి.

సావిత్రి:—(నిష్క్రమనభయించి మాట్లాడకుండును)

శ్రీ హరి భజన నాటకము

మూళ:—నిద్రలో యేమియో పలవరించి అట్లు చెప్పియుండ
జోలు. పుత్రీ! మీ జనకుడు పిలచెను నీ వచ్చెదవనిచెప్పిన యిప్పుడే
వచ్చెద నని యెద్దియో తెచ్చుటకై వెళ్లెను.

[ప్రవేశము—అశ్వపతి చిత్రపటములతో]

సోమి:—జనకా! వందనములు. నన్ను పిలగితివా?

అశ్వ:—పిలచితిని యిటురమ్ము. చూచితివా! ఈ భూవల
యంబున గల రాజుల కందరిపటములు దెప్పించితి. ఇందు నీ కిష్ట
మైననాని గోరుకొనుము. (పటముల వేర్వేరుజూపుచు, ఒక్కొక్కరి
నామములు జెప్పును)

20 జైలాగు, హిందుస్తానీ, తోడీ—వీకతాళము

అశ్వ:—

పల్ల॥ ఎన్నుకొనుచుజాలనీ యిలపతులందరిలోన॥ ఎన్ను॥

అను॥ కన్నియ నీమదినచ్చిన కాంతుండవరోజూపుము॥ ఎన్ను॥

చర॥ మత్స్య మగధ నేపాళా మానవేశులీరు-కొంకణ కోసల బర్బర
పాంచాలురువారు-అంగ వంగ కళింగాది అవనిపతులువీరు-సింధూ
పులిందాయా-చైవవాసులారు-ఇందున నీ కిష్టమైనవారిని జూపుము
దెచ్చెద॥ ఎన్ను॥

సోమి:—జనకా! చూడుము యీపటము. తెచ్చెదవా! కోరు
కొన్నవాని?

2 తెచ్చెదనాజనకా నేమెచ్చికోరుకొన్నవరుని॥ దె॥ స్వచ్ఛముగా
నీపల్కులు నిశ్చయమా-పటమిచ్చెద॥ తె॥ నిశ్చయముగముట్లో
కము తెచ్చటవెదకినగాని-స్వచ్ఛముగా యితనిబోల్చుచున్నానై
లేదు-ప్రచ్ఛన్నముగాజూచిన పురుషులెమోహించెదరు-పచ్చవీల్చు
కన్యను బల్ పొచ్చగుండమువాని॥ దె॥ (పటమిచ్చును)

సా వి త్రి ప రిణ య ము

అశ్వ:-ఎవ్వనిదీపటము-ఈనవ్వుమొగముసోయగము||ఎవ్వ||, నవ్వులకిటు
 వ్రాసితివా-ననుజేనా యీపురుషుడు|| ఎవ్వ|| భూపతి పుత్రుల
 నందరిబోల్చి తెచ్చితిని-తాపసిబాలుండేమో తెలియదాయెనికను-
 ఏపురమో వివరింపుము వేగముగా దెచ్చెదను|| ఎవ్వ||

సావి:-విన్నవించెదాను-ననుగన్న జనకసీతోను||వి|| మన్నింపుముసీముగ్ధుల
 కన్నియకోర్కె-నుదీర్చును|| వి|| నిన్నరాత్రి కలలో యీ వన్నె
 కానితో జేరి-కన్నులు లేనట్టి వృద్ధతాపసులనువారి-కన్నెన్నోపుష
 చారము జేయుచుండునట్లుగాను-కన్నులార జూచినట్లు కిలగని
 మేల్కొందితిని-అన్యుల నేవరియ్యాపను అరమర లేదికను-ధన్యుడు
 త్రిరామదాను దైవముసాక్షిగిసిో|| విన్న||

21 జైలాగు, సారంగ-అటతాళము

అశ్వ:-పసికూన యిటుగోర భావ్యమ సీనుదికి-వశమాన కలగన్నవాసీ
 దెచ్చుటకు|| పసి||

సావి:-జనకా సీపల్కులు చిత్రములాయే-మనరవికులధర్మ మేనూయి
 పోయె|| జన||

అశ్వ:-వసుధలోజూచిన వాసీగోరుముసీపు-కనుగాయ తెలియక యిటు
 లాడెదావు|| పసి||

సావి:-అన్నామాటను లేవ్వకన్నా యిక దోషము-ఉన్నాద రఘువంశ
 మున బుట్టితిని|| జన||

అశ్వ:-అందాని పండ్లాకు అట్టువాచగనేల-నందాన యికమాను నా
 ముగ్ధుబాలా|| పసి||

సావి:-వందానమిదేసికువద్దానబోకు-ముందుకోరినవాడెమగడికనాకు||జ

మాళ:-అమ్మాయీ సావిత్రీ! మా పల్కులు విని యీ
 పటములగల రాజుల నెన్నుకొనుము. వీర లందముగాలేరా! తలె
 దండ్రుల మాట వినవా? నిను మేము పాడుజేసెదమా! ఒక్క పిల్లని

శ్రీ హరి భజన నాటకము

మేము ఎంతో గౌరవముగా జూచుకొనుచుంటిమి.

సావి:—

గీ॥ వేయిజెప్పగనేల నా విభుపతుడు గాక యుచ్యులగోరను కన్యతల్లి
మనకులుంబునధర్మంబునున్నుగలపినూటదప్పుటజెల్లు నేమానవతికి॥
కావున నా కతజేవరుడుగాని యితరుల నే వరింపను. ఇదే
నిశ్చయము.

[ప్రవేశము—నారదుడు]

22 అశ్వుగర్తన, దర్బారు—ఆదితాళము

నారాదహూనివచ్చే సపుడు-చుద్రేతునిసభకు॥ నా॥ 2 నారాయణ
యని నామము దలచుచు-సోలేనాకిక భోజన మనుచును॥ నారా॥
3 వింతలువెదకూచు-సంతసమున-శ్రీకాంతునిబొగ్గుచు-కరతంబు
రభో॥ నారా॥ 4 హరిగోవిందని అశ్వులు వేయి-త్వరితముగా
ముగ్లోకముదిగుగుచు॥ నారా॥

అశ్వ:—మునివరా! వందనము. ఈ యాసన మలంకరింపుడు.
(సమస్కరించును) అమ్మాయీ సావిత్రి! మునివరునకు సమస్క-
రించుము. (సావిత్రి సమస్కరించును)

నార:—సుఖభవ. సాభాగ్యవతి పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధిరస్తు.
చిరంజీవి చిరంజీవి. రాజా అందరూ జేమముగాయుండెనా! మీ
సావిత్రికన్యకు వరుని వెదకితివా! ఇంకనులేదా?

అశ్వ:—దేవా! సమయమునకు మీ రాకచేత నే ధన్యుడ
నైతిని. నా కోర్కె ఫలించెను. వివాహప్రయత్నముజేయుచుంటిని
గాని, ఒక సంశయముగలదు. అది యెద్దియనిన చెప్పెదవినును.

23 ఆదితాళము—కేదారగౌళి

అశ్వ:—

ధన్యుడనైతిని తాపసివర మీ-దరిశనభాగ్యము నాకులభిరచెను॥ద॥
2 పావనమయ్యెనుమద్గృహమునుమీపాదముసోకినయంతలోన నేధ

సా వి త్రి ప రిణ య ము

కర్మములెల్ల నుదాలగెనాకు ఈ మర్మముదెల్పుడుమానిచంద్రమా॥
 4 కన్యగల్గె నని కడుమోదంబున కల్యాణంబును జేయనెంచ-నే
 నన్యులగోరనటంచును తెల్పి అందగానిపటముచెచ్చునానుత॥ ధన్య॥
 5 కల్లగాను మీరెల్ల పృథు యీ ముల్లోకంబులు దిరుగుచుండును-
 ఎల్లలోకముల మీకుదెలియని యంశములేదని విన్నవించితి॥ధన్య॥
 6 ఓచుహాత్య త్తిరానుదాసకవి-నీచుహాత్యుని దాసుడయ్యెను-
 స్వామినీడురాకచేత కోర్కె సఫలమయ్యె-సౌఖ్యమందుదేశము॥ ధ॥
 (సత్యవంతునిపటముజూపుచు) ఇదిజేసుమీవల్ల దెలియవలయును.

24 ఫీల్వ్యా—వీరతాళము

అశ్వః—

మానికులచంద్ర-మనవినుమో సుగుణసాంద్ర॥ మా॥ 2 భువన
 త్రయమున మీకుదెలియనియంశములేకు సవినయముగ యీపురు
 షుడు కలఁడో లేఁడో తెల్పుడు॥ మా॥ 3 మొన్నరాత్రికలగని మా
 చిన్న దితని గోరియుండె-విన్నవించుడయ్య నాకు యిత డేమాకాం
 తుండో॥ మా॥ 4 సన్నతాంగి యితనినిప్పు అన్యుల పరియింప
 ననుచు-విన్నవించె రామదాసువరచునిచాదంబానా॥ మాని॥

కావున నిక్కము నక్కాశింపును. నా పుణ్యపతిమున
 బాధర్మ్యము అభించెను.

నారః—బలే! రాజా! అతడు యున్నవాడు. కాని అతనికి
 నీకూతురు నిచ్చిన నీపుణ్యం బేమని చెప్పవచ్చును. ఆతనిగుణంబుల
 నెన్నుటకు నా కానందము.

సీ॥ తల్లిదండ్రులె తనదైనములంచును మూపుననిడుకొనిమోయునతడు
 కాంతారముననుండికప్టములకునోర్చిశాంతభావంబూనుసద్గుణండు
 పరకాంతలనుగన్న భక్తితో వారలనెల్ల తల్లులబోలె నెంచువాడు
 ఆటల మందైన హాస్యంబునకునైన నిద్రనైనచు బొంక నెలుగడతడు

శ్రీ మ రి భ జ న నాటకము

గీ॥ అట్టిగుణశీలుడే నీకునల్లుడైన పుణ్యమితని చెప్పనో భూతలేంద్ర
నలువవాలునెయెన్న నేనెంతవాడ చిలువకైననువర్ణింపచేతనగునె?

అహా! అశ్వపతి! ఈ పటమును జూచినప్పటినుండియు
నాకానందం బుప్పటిల్లుచున్నది. ఏమనిన అతనినామము...మరు, అతని
గుణములకును సోపొందడి.

గీ॥ ముజ్జగుబులకెల్లను సజ్జచుంప శీత్రునివల్ల నేర్పరి యమితబలుకు
భూతలంబునగలచుట్టిపుడమిపతులు సత్యనాతునికెవ్వరుసాటిరారు॥

ఆ సర్వగుణము మాతాపిత్రభర్తృకై వైనిశారణ్యమున
సౌఖ్యముతో నుండెను.

25 మోహన-—ఏకతాళము

ఉన్నవాసురాజా నీకన్నియ కతనేశోహం ఉన్న॥ విన్నవించు నతని
గుణములెన్నగ నాకానందము॥ఉన్న॥ 2 కావశముచే రాజ్యము
గోలుపోయి తలదండ్రుల-వారి భర్తృకై యడవుల నిమములు బడు
చుండె నతఁడు॥ ఉన్న॥ 3 వన్నెకాని సుగుణులు యెన్నిచెప్ప-
నీధర యాపన్నగపతి కేమొగాని-అన్యులశక్తిగణానా-కన్నులున్న
ఫలమూతని గాంచనిజన్మంబేలను॥ఉన్న॥ 4 సావిత్రీకన్నియ నాసత్య
వంతునకు నొసగిన-హేమము రత్నముగూర్చిన యట్టలొప్ప
సౌందర్యము-భూమిని నీపుణ్యమెన్న-సామాన్యులతరమానా॥ఉన్న॥

రాజా! అయినగాని యొకొక మాట చెప్పెద వినుము.

లేకున్న నాపైనుండు నావాదు.

5 శంకలేకచెప్పెద నొక సంకోచముగలదతనికి-పంకజాక్షి పెండ్లి
యాడ బ్రతుకునొక్క-వత్సరము-యింకా చెప్పెదవిను నీ వేమాలో
చించెదనో॥ ఉన్న॥ 6 అంధకార మడవినిల్లు-అంధులతని తలదం
ద్రులు-సుందరుడై తే నేమానందము తిండాకలములు-నుండు వెనుక
జూచుకొనుము మోసపోకమాటవినుము॥ఉన్న॥ 7 నిజముగ నీపుత్రి

సావిత్రి పరిణయము

నుకుట-అజలిఖతం బెట్లున్నదా-సుజనుడైన అల్పదేవి-సౌఖ్యమేమి
రాజ-నిజముదెలిసి చెప్పకున్న-నాలోపదాను అతి! మన్న !
8 రామదాసువరదుకు నుండేమి జేయకొచ్చెనో-మీ సావిత్రికీర్తిని
యీధూమిని వ్యాపింపజేయ-బ్రతుకునేముగా నాతడు-భగివంతుని
కరుణచేతి! ఉన్న||

అశ్వ:—కటకట! ఎంతమాట. ఎంతమాట. సావిత్రి! వింటివి
కదా? ఇదివరకు తెలియక చింతించితిమి. ఇప్పుడు తెలిసి విచారించ
వలయును. ఇక నీసంశయము తీరినదా? నీవు నామాటనిని యింకొక
పురుషుని వరింపుము. లేకలేక కనిపించి నిన్ను యోగో గారనముగో
జూచుకొనుచుంటివి. శేషటినుంచి నీ కష్టముజూచి యెల్లార్చగలము.
బిడ్డా! బిడ్డా! నామాటనినుము.

చ|| అడవిని కాపురంబు పతి యాముపుజూడగ వత్సరంబు యే
వకుపున సన్మృతించునిక పట్టి! మహాంధులు నత్తనూమలుక
బడలిక చేత డస్సిదపు శాధలనందగ జాలనమ్మ యీ
పుడమియేల భూపతుల పుత్రులలో నొకవాని గోరుమా!

అమ్మా! ఈ నామాటనిని పూర్ణామువ్వుంతుని యింకొకని
గోరుకొనుము.

సావి:—జనకా! ఇదియూ నీసంకోచము. కష్టసుఖములు
మేవేళ కెటుమారునో తెలియ మనకు శక్యమా? అది భగవంతుని
సంకల్పము. అదిగాకను

గీ|| పుడమియేలెడి భూపతుల్ పురమువిడచి ఘోరవిపినాళి కష్టాల
గుండి మఱల

రాజ్యమేలగలేదెయ్యారవికులముననలహరిశ్చంద్రులికవేయవలుకనేల?

అశ్వ:—పోనిమ్ము. కష్టసుఖములకేమి గాని ఒక్కసంవత్సర
మున కెక్కువ బ్రతుకడట. ఈ నారదమునివల్కులు కల్లయా? మునికి
నీపై కోపమా? చెప్పుము.

శ్రీ హరి భజన మాట కేము

సావి:—నాయెడ మునికి కోపములేదుకాని మున్ను మార్కం
డేయముని పదియారేండ్లవాడైనుత్తిబొందునన్నమాట నిజమాయెనా?
ఏమో! సజీవికూనేచూ? అప్పటికి భగవంతునికరుణగలుగగూడదా?
ఇన్నియు అననల మునిదీవననాకబ్బగూడదా? ఇట్టి పరమభాగవతుని
దీవన వ్యర్థమా? నేనింక తప్పను.

అశ్వ:—పుత్రీ! ఎట్లయినను నాకిష్టములేదు. నామాటవని
యీ పెంకిపట్టు విడుపుము.

26 డైలాగు. కన్నడదర్బారు—నీకతాళము

ప॥ కోర్కె మారుబాలా యిటు-మూగ శబ్ద బడసేలా॥ కోర్కె ॥
అ॥ దీర్ఘాయుష్టుతుని యిక పేరొక్కని యెన్నుకొనుము॥ కోర్కె ॥
చ॥ యేలరాజ్యహం పోసి కాలవశము యనుకొందము. కాలుపెట్టి
సండులేని-కారడవిని కాపురము-చాలును యాబాలుడు యిక
బ్రతుకు నొక్కవ-త్సరము-చూలికొడుకు దెల్పిన యీపల్కులెల్ల
సిప్పువము॥ కోర్కె॥

సావి:—జన కా! ఇదియేమిమంత. నీవిట్లు పలుకుట భావ్యమా!
గీ॥ సూర్యవంశమునకు వన్నెసూనృతంబు మానవేశులకున్నదామారు
మనువు

అదిగోనవాడె నాకనుగుభర్త యెరులగోరగ నామన సొప్పదింక॥
2 మారుచునువుగలదా-మనరవికులధర్మములేదా॥ మారు॥ నాన్మ
డింతకుముందూ-నాకతనిని బోల్పులేద॥ మారు॥ ఇష్టములేనట్టివాని
కెట్టివైభవములున్నను-దుష్టులవలె దోచును సంతృప్తి గల్గెడికను-
నట్టడప్రలదిగుచు యెన్నిక్కట్టలు బడనున్నను-యెఱ్ఱైనను నా
మగండు యతడేయని నమ్ముకొంటి॥ మారు॥

అశ్వ:—

8 లేకలేక కంటి నేసికొరకెజెప్పమంటి॥ లేక॥ ఓకుమారి నేచెల్విన
భూకాంతుని గోరుకొనుము-భీరవనమున చాలా-భయము మాట

సావిత్రి పరిణయము

వినుము-కాకున్నను నత్సరముకు గల్లునంట వైధవ్యము-నీకష్టము లన్నిజూచి యెట్టులోర్చగలము మేము|| కోర్కె||

సావి:-

4 ఇన్నిమాటలేల-చన్ గన్నజనక నీకుమేల|| ఇన్ని|| ఇష్టములేనట్టి మగని గట్టిపెట్టనెంచితివా-చట్టకపుల భయంబనుచు నాకు బోధ జేసెకవా-యెట్లునను మాటదిప్పదికను నామనసొప్పమ-నట్టడ వులుగానీ-నాసౌఖ్య పెల్లబోనీ-నుమటనాశయెట్లున్నదో-నాకతజే వరుమగాని-పట్టినపట్టిక విసువను-పుట్టా రామదాసునేలు-భగవం తుని పాదమాన|| నూను||

నార:-బలే! ఏమి! ఈచిన్నదాని మనోధైర్యము. నాకానం దముగా నున్నది. ఇంకా చూచెదగాక. ముందేమిజరుగునో తరువాత ఆలోచించెదగాక.

అశ్వ:-నేనేమిచేయువాడ. చెప్పినవినుకున్నది. కొట్ట చేతులు రావు. భయముదోచులాగున బోధించెదను. (కోపముతో) సావిత్రి! ఉ|| భూతముసోకెనా చెలులు బుద్ధినిమాడ్చిర నీముఖంబునకా

ధాతిటువ్రాసినా మణియు దామణపైత్యమునెత్తికెక్కెనా

భీతియొకింతలేద మృగభీతిరబాధల నెంచలేద యీ

భూతలరాజులందరును బుద్ధివిహీనులటాచు దోచెనే!

సావి:-జననీజనకులారా! మీకిదే నావందనము. మీ కృపా శక్తియు నాయెడజూపి నాపల్కు లాలకించుడు. సతికి పతియొకదా తోడునీడ. నాకు నచ్చిన పతిని నే కోరుకొంటిని. సకలైశ్వర్యము లుండిన భర్త కురూపియైన యేమిలాభము. సుగుణవంతుడైన భర్త నాకు లభింపనున్న మీరేల వద్దనెదరు? నాకు వైధవ్యంబు ఘటింప నున్న మీరువద్దనిన పోవునా? నేనట్టి దురదృష్టవంతురాలనైన మీరు తప్పింపగలరా? భగవన్నాయ యెట్లుండెనో తెలియదు. ఇక నేమాట దప్పజాలను. మీరేమనిన సరియే.

అశ్వః—ఏమి! నీనీతివాక్యములు. ఎంతజెప్పినను నాపట్టికట్టు
-నిమవన నెదవా?

27 కమాచి—త్రిశజాతి

పల్ల॥ పట్టినీ కేలబుట్టినీ—ఈచుట్టబుట్టినీ ప॥

అను॥ ఇట్టికోర్కె సీమమున బుట్టెను—నీ చెలిమిపైన—పముచే నిన్ను
జూచి కొట్టుటచేతులురావు॥ ప॥

చర॥ 2 నట్టనల్లలదినునుచు యా చెట్లనీడ వనియించుచు దుష్టమృగము
కాధలు నీ వేట్లలశుభవిచగలర—కష్టంబని మదికిదోచలేదని
బుట్టివట్టి నాశమునవేన—ఇంకొక్కచానియందునునురాద—నా దుష్టి
పడిన నాంభవిమనరాద—నీవట్టివట్టిపట్టువిడువకటిలప్పజీవికోర॥ ప॥

3 తల్లిదండ్రులహక్కులెల్ల కల్లులుగా నెంచితివా—వెల్లరాజులందరు
బల్ బీనాబని దుదితివా—అల్లువాడె నీకుదగిన నల్లభువనుకొం
టి—నాపిల్ల నీహక్కు—తెల్లవిన్న—నా ఉల్లంబున కోవమెచ్చుచున్న—
చెల్లన నీ విల్లివ్రతినబూన—ముల్లు రాల్లు మసలలేవు—మూర్ఖతలో
బడకు దిక్కి॥ ప॥ 4 లేకలేకకంటి మంచి భూకాంతునికిత్తు పెండ్లి
చేకొనునూ—ఇట్టికోర్కె—చచ్చ—నూ భీకరనని తలపెట్టగ వద్దు—మా
రానుమున కెల్లనీవుముద్దుట కుమారి రామదాసు వరమండే
యేస్తావు నీ కీర్తిని లోక పెల్ల నింజజేయుముద్దుబాల॥ పట్టి॥

సావిః—జనకా! పతియే దైవంబని ఎంచువారలకు వైధవ్య
ముచ్చదా?

28 చక్రవాకము—వీకతాళము

నాశమున్నదాజనకా॥ నా॥ భాసురాంగచాసతులకు పతివ్రతకీర్తివి
యందున॥ నా॥ 1 ఈగుండని తనపతిని ఎన్నుకొనుచు ఈజగతిని—
వాసముజేయుచునుండెడు పనితల కెన్నటికైన॥ నా॥ 2 పతిసేవయే
సద్గతియని మథ నమ్మినవారల కీ—క్షితిలో వైభవమేలను శీలవంతు

సా వి త్రి ప రిణ య ము

అకు ధరలో॥ నా॥ 3 కోకమేలనాపై నీవాపుకముని దేకమున్న-
నీ పుత్రికజేయనున్న నిత్యవ్రతమిను దెల్పెద॥ నా॥ 4 తాపనిపై కాన
కేగి సత్యవంతు గలసికొనెద-ఆ రూపవంతుడేలకున్న ఈ ప్రతినిక
దప్పదన్న॥ నా॥ 5 నిద్రహారములుగూని-విష్ట్రబహుశ్రద్ధబూని-
సావిత్రినినేసుకొని-సాధితును ఇహపరములు॥ నా॥ 6 రానుదాసు
నేలిన యా సావిత్రిదయను మద్రహూమీ సునిగర్భాబుఁ బుట్టిన కోమ
లినై తే-సేవించెద సత్యవంతుఁడెచ్చెద నే సత్కిన్ది-అటుగాదా నే
తప మొనర్చి అందెద నా ముక్తిదము॥ నా॥

సూర్యచంద్రులసాక్షిగా ఇదిగో నా ప్రతివ వినుము.

ఉ॥ పెక్కు-లికేల సావ్యసుతు పెండిలిజేయకయింనువేని యే
దిక్కున నున్న నే నెదకి దేహము నర్పణజేతునున్న నా
చక్కనతండు పల్లనన సౌఖ్యములెల్లను బాసి మానినై
మ్రొక్కెద కాళిభక్తిగొని మోక్షపదంబున కేగెదన్ తుది॥

అదియునుంగాక ఇంకను వినుము నా కడసారిమాటలు.

(గంభీరస్వరముతో)

ఉ॥ మద్రపురంబు నశ్వపతి మాళవిదేవికి నేకపుత్రినై
నిద్రనుగన్నవాని కిల నేనొనరించెద పాదసేన నన్
భద్రముతోడ యేలనన భావము నీశ్వరునందుజేర్చి యీ
ముద్రపు దేహమున్ విడచి నొచ్చెద మోక్షపదంబు సౌఖ్యతో॥
నార:—బలే సావిత్రి! బలే. ఆహా! ఏమి నీ ధైర్యము!
నీ మనోనిశ్చయమునకు మెచ్చితిని. ఇక నీ కోర్కె చెల్లును. మృత్యు
వునైనను జయించగలదానవు నీవు.

29 చక్రవాకము—ఏకతాళము

మెచ్చితి బాలా-నిశ్చయమగు నీభక్తికి॥ మె॥ స్వచ్ఛముగా శ్రీపతి
మినురక్షించును ముజ్జేదవ॥ మె॥

రాజా! ఇక జాగుచేయకుములెమ్ము.

2 కక్షమాని సత్యనంతు గావింపుము పరిణయమ్ము. అక్షయ
మగు నీ పుత్రికి ఆలస్యముజేడఁకుము॥ మే॥ 3 సాశ్వరాజ్యపుత్రు
నకు సౌఖ్యముతో సావిత్రిని-కల్యాణము జేసిరమ్ము-త్వరితము పైసము
గమ్ము॥ మే॥ 4 అపనితో శ్రీరామదాసుకవివరచుని దయచే నీ
భవనశ్రయమునకీర్తినిగాంచుమహి సావిత్రీ-సవినయముగనమ్ముము
యిది-సత్యము ముహూర్తికిని॥ మే॥

బలే సావిత్రీ! నా కానందము. నీ కైశల్యము. సావిత్రీ! ఇటు
రమ్ము. నే జెప్పినపల్కులు నీ మనస్సున మరచిపోకునుమా. సంవత్స
రాంతమున నీ భర్త నెడబాయకుము. ధైర్యము విపవకుము. కాళి
పూజ మరువకుము. స్థిరకీర్తిని సంపాదించుము. సౌభాగ్యవతివిగమ్ము.
అశ్వపతి కేపు మంచుచూర్తము గలదు. ఆలస్యముంచక పైసము
గమ్ము. వైమిశారణ్యమున నున్నవారు. నీ పుత్రికప్రతము ఫలించును.
నా దీనన వ్యర్థముగాదు. ఇక నాకు తడవాయెను. నే బోవుచుంటిని.
(నిష్క్రమించును)

అశ్వః—సుబుద్ధి! వివాహప్రయత్నము గావింపుము. పుర
జనులకు చెల్పుము. మంగళవాడుద్యాది భేరీమృదంగనాదంబులతో,
మేళతాళంబులు, పరిజనంబులు, పల్లకీలను, రథ గజ తురంగాది
కాల్పలములతో సిద్ధముజేయుము. జాగుచేయకుము.

సుబు:—చిత్తము.

30 అడుగుకీర్తన

మద్రాభూపాలుడువెనలేనపుససావిత్రినిదోడ్కొని॥మ॥ 2 మంత్రి
ప్రధానాభటవర్గము తనవెంట నడువ బల్ సంతసంబుతో॥ మ॥
3 అంగనలెల్లను హారతులివ్వగ మంగళవాద్యము మరిమరిమో
యగ॥ మ॥ 4 తల్లికూతురును పల్లకిలెక్కియు డ్డెల్లాసముతో వన

సా వి త్రి ప రిణ య ము

మునజేరగ॥ మ॥ 5 భూసురులెల్లరు ఆశీర్వాదనజేసినుతించగచేసెద
పెండ్లని॥ మ॥ 6 వృద్ధంధుల సతిపతులగాంచి తన-మున్దులపుత్రిని
కోడలజేయగ॥ మ॥ 7 అల్లునికైననమెల్ల నెనకతని-తల్లిదండ్రులకు
ధైర్యముజెప్పగ॥ మ॥ తేచుముగా ననభూమిజేర శ్రీ రామదాసు
కవివరదునిదయచే॥ మ॥

(కొంతదూరములో ఆగెదరు. బలగ బెల్ల అందుచి)

అశ్వ:—సుబ్బ! మన దిద్దరము వారలదగ్గరేగి నచ్చెడిమా?
ఈ వైన్యంబెల్ల జూచిన యుద్ధమునకై విచ్చుమంటిమని యూహింతురు.
కావున అందరు యిచ్చులుడును.

సుబ్బ:—రాహా! అట్లైచ నడుచును. (విష్కరింతురు)

రంగము—వర్తశాల

—మొలము—

[ప్ర]వేశము కొంతదూరములో వ్యవస్థాపకుడు గొడ్డలి భూమునందుకొని]

సత్య:—ఆహా! నేడెంతసుదినము. ఇల్లువెడలినప్పటినుండియు
శుభసూచకములు బొడముచున్నవి. కారణమేమియోగదా!

గీ॥ ఇల్లువెడలిన కుడికన్నరెంతో యదరె కోవెలలు గానముకొనల్పి

కూయజొచ్చె

భుజములుప్పొంగె సంశోషమునయనుమ్రొ యేమిజరుగగనున్నదో

యీదిసంబు॥

(ఆలోచించి) ఏమి! నా వైజ్ఞిభ్రమలు. నేనంత అదృష్టవంతు.
డనా! నావంటివాని కాదశపట్టునాయక. అతి దరిద్రుననాలోచనమెం
డను సామెతగా నాకిట్టి యూహలేల?

సీ॥ కంటకావృతమైన కాంతారముననున్న వారలకెక్కడి వైభవంబు
శత్రులకునునోడిసంపదల్ గోల్పోయియునుబుబుబువాని కేమిశుభము

శ్రీ మ రి భ జ న నాటకము

అంధుణా పితృల నడవినిబెట్టిన ముగనికెక్కడి ముచితనము
 కట్టెలన్ గొట్టచు కాయకి సరలతోన్ గడపెడువానికి కలదెఘనము
 గీ॥ కొండగుహలందు కాపుర నుండువాని క్రూరమృగముల మధ్యను
 ప్రసరువాని
 కేడ నావంటిహీనున కేడజయము చేలగల్గెను నాకీపు డ్డిభ్రమల్॥

(నలుకెసలు బరికించి) ఆహా! ఇదియేమివిధిత. ఈకాంతా
 గంబున భేరిమృదంగనాదము వివచ్చుచున్నది. ఆ! అలసదది. మాకు
 శత్రువులను చిత్రకేతుడు చతురంగసేనానమించుటై నాపైకి యుద్ధము
 నకు నచ్చుచుండను. ఇదే నిశ్చయము. (గంభీర స్వరముతో) ఓరి!
 దురాత్మా! రమ్మ. రమ్మ. నిపరాక్రమమెల్లజూచెద. నీరూపు
 మాపెద. వృద్ధస్థులపై దండెత్తుట చా నీప్రతాపము. ఈ సత్యం
 తును సీపాలిటి కాలుగపై కామకొనియుండెను. రాజ్యమునుగొని
 తనివీడిరికి మాపై పచ్చుచుంటివా? నీనుదం బణగించెద. వృద్ధ
 ఘాతకా! రమ్మ. రమ్మ.

ఉ॥ క్రొవ్వుగాగింతు నిన్ని పుంస గొడ్డలి చేతను బూనియుంటి నే
 నివ్వనినీను పశులకు కేడిద హరినుటచు రక్తిమున్
 బుచ్చగజేతు మాంసమును భూతచయంబులెల్ల విందుగా
 నవ్వదికేల రమ్మ తల దారుణ భగ్గహతిక్ పండ్చెదన్॥

ఓరి! ద్రోహీ! పాపభయాంబులేక వృద్ధుల నడవిపాలుజేసితివి
 నేను దొరకితివి.

ఉ॥ భీతియొకింతలేక కడు భీకర కానల నున్నవారిపై
 ఖ్యాతియటంచు గర్వచున క్రూర్యముబూనియు వచ్చుచుంటివా
 పాతక నిప్పునుగొల్పి ధర పట్లము తండ్రికి గట్టకుండినన్
 యీతరె సత్యవంతునకు యికను జీవములూశయుండునే॥

సా వి త్రి ప రిణ య ము

[ప్రకేతము కొంతదూరములో అశ్వపతి, సుబుద్ధి]

సత్య:—దైత్యలశ్మీ! సన్నెడబాయకుము. పరాన్నరా! నీవె
దిక్కు. (వడికించి చూచి) ఆహా! నీరజావ్యోగాని నిరాయుధుడై
వచ్చుచుండి. యుద్ధమునకు వచ్చువారలుకారు. నేననుభవించు కష్ట
ములనుబట్టి శత్రువులని యేమిలగా నిందించితిని. కోపము పాప
మెరుగ దను పెద్దలవలయు న్యర్థమునా? అయినను తెలిసికొని
యెవగాక. (గొడ్డలి భుజముపై నిరుకొని నిలుచును)

అశ్వ:—(సహించి) అయ్యా! సావ్యదేశాభిముండైత ద్యౌను
తేవును యీవనమునకు ఎక్కడనుండెనో తెలుసునా?

సత్య:—ఆ! తెలుసును. గాని వారలెంచు?

అశ్వ:—అయ్యా! చెప్పెదను. నీనామమేమి?

సత్య:—నన్ను సత్యనంతుడని పిలుచును.

అశ్వ:—నీవాశని కుమారుడవేనా? వారలజూపెదమా?

సత్య:—కూపెదను. గాని

31 చైలాగు, జంగ్లా—అటశాసము

ఘనులెవరుమీరు-యీవనభూమికిలావచ్చినారే||ఘనుల|| వనమునా
సంశయమువిడచి-వనియదే మొదొప్పు-విసయముగ మీనామ
మేదియో వేగముగ వివరింపవేడెద|| ఘను||

అశ్వ:—

వినుమయ్యబాలా-దెల్పెదనింక అనుమానమేలా|| విను|| వనమునా
మీరుండెరని విని వచ్చితిని ఒకకార్యమునకై-జననిజనకూ లెచ్చ
టుండినా దెప్పమా సత్యపనుజూపుమ|| విను||

సత్య:—

అక్కాడికేల నీపల్కులూ బల్-అక్కాడిచాలా|| నిక్కముగ
మీ నామమేదియో-చక్కగా వివరింపు రాజ్యము యెక్కడుండెనో

శ్రీ హరి భజన నాటకము

శౌర్యమేనా వేగదెల్పుము వారిజాపెద॥ ఘను॥

అశ్వ:—(ఇక దాచనే) మద్రదేశమేలు అశ్వపతి నాపేరు.
ఇతడు నామంత్రి.

అశ్వ:—

4 నేమేల్చినను మీతండ్రికేరు విద్యురదాన॥ నెయ్యో॥ నెయ్యో
ముగ మాకన్నియను నీకిచ్చుచుచి ఎచ్చితీమి॥ యమునకై గాను
మాపై కరుణజూపుము పరమపురుష॥ విను॥

సత్య:—

5 నమ్మాగజాలానీవల్కులూ బలమూయా భూపాలా॥ నమ్మా॥
దిన్నుకీనై వనముదిగుచు॥ తిండితిప్పలులేని వానికి దండిరాజుల తిన్య
నిచ్చి పెండ్లి జేయుట ఎట్టిమాటా॥ ఘను॥

అశ్వ:—

6 మున్నూడగాను॥ మీమేలుగోరెడి యిన్నూడనేను॥ దు॥ కష్టములు
గట్టెక్కె మీమాపుట్టా రానూదాను వరకును॥ అష్టసంపదలిచ్చి
బ్రోమను ఆపదాల్లెూరు నొలగును॥ విను॥

సత్య:—అయ్యా! అట్లయిన మాజననీజనకులనూపెదనురంకు.

(అందరు నడచెదరు)

రంగము—పద్మశాల

[ప్ర) వేశము సాత్వపతి, భద్రాంగ]

ద్యును:—హా! దైవనూ! మాకష్టములింకతప్పునా? సుకుమా
రుడైన సత్యవంతుని శ్రమలు జూడలేకుంటిమి.

[ప్ర) వేశము సత్యవంతునితో అశ్వపతి, సుబుద్ధి]

సత్య:—జనకా! వీరతెవ్వరో కాని మీతో మాట్లాడుటకై
వచ్చినారు.

సా వీ త్రి ప రిణ య ము

ద్యుమ:—నాయనా! వారలకు తగునుర్యాదలుగావించితివా?
అయ్యా! కూర్చుండును. (చందన కూర్చుండును)

ద్యుమ:—మహాత్మా! మీగతవ్యవోగాని మాపై దయబూని యీ కారడవులకు నచ్చికకాణమేమి? విచ్చునూచుటకు నేత్రంబులైన లేవు. మాపూర్వకర్మమేమనినప్పుడు. మొదటికెన్ని బ్రతుకు చుంటివి. నేశాశధర్మముల మీగతవ్యవోగాలభించెను. అయ్యా! కార్యమెన్నియో వివరము చెప్పి. నెలనిచ్చెనగా? మహాశ్యాన్యధ్వంబున మీరాక మాకు లభించుట మా పుణ్యంకముననే ఆభిగమింతుమి మిమ్ముల జూపెను.

అశ్వ:—అయ్యా! వివరించబోను. కష్టముముఠాకొరీతి నుండునా? రాత్రింబగల్లువఱకు మానుమందును. భగవత్కరుణతోటాత్. ముచే తొలగును. బ్రహ్మగిరితింబు దాటగలమా యె శరణైకమను. ఏమి చేయును. అయ్యా! విచుడు. ఇకిదాచుకో? నచ్చికకార్యము దెల్పెదను. నేను నుత్తరదేశము అశ్వపతి మనునాడను. ఇతడు వామృతి. మీరలడవినుండికనివినియాసత్వంకమునకు మాసావత్రియను కన్యనిచ్చి వివాహము జేయుటకై నచ్చినాము. సుబుధ! నీ వరిగి సావత్రిని, మాశవి దీనుకొలరమ్ము. (సుబుధ సమ్మతించుచును)

32 జైలాగు, జండ్లా—ఆదితాళము

అశ్వ:—మద్రాధానాలగాడానా-నామంత్రియితిను॥ నేమ॥ వృష్టిలారయితే దాచనేల నేవియ్యమందనచ్చినాడ మీతో॥ మ॥ మీగతనుతుడు సత్యవంతునకు మాముష్టకూతునిచ్చిపెండ్లిజేయగ మోదముతో వచ్చినామునిజముగ-మాటకమ్మురూనవేత లేమ్మా॥ మద్రా॥

ద్యుమ:—2 ఆహా నేడేమిమితా-ఆశ్చర్యము దోచెను॥ ఆహా॥ బాహు బలముగల్గువార లనేకులుండ హాస్యమాడవస్తవ॥ ఆహా॥ పండ

మించ ముండ యిల్లులేకను-మొడికెత్తి కొండగృహల కాపురము
ముందువాని కేటిపెట్టి-కపటపుపల్కులించాటపొమ్మరాజా! ఆ
అశ్వః-విన్నవించు నిజము నాచుపుత్రిక-మొన్నరాత్రి స్వప్నమందు
మీదగుచిన్న వానిగాంచికోర నారదహానిదెత్తెమీరలున్న తావు-
కన్నియతోవచ్చివాడనమగోచిన్ని గాల మీదు ముద్దుకోడలు! ము

[ప్రళేపము సావిత్రి, మాళవి, సుబుద్ధి, కొందఱు బ్రాహ్మణులు]

అశ్వః-—గానా! ఇరుగో! చూచుచు. నామాట త్రోసివేయ
కుచు మీకోడలు సావిత్రి. (చూపుచు)

దశ్యమః-—బానా! అరిజేదనమాకే యాకష్టములనుభవించుట
దుస్తరముగానుండెను. అయిననునాకుతప్పదు. అనుభవించక యేమి
చేయుదుము. అతిసుకుచూరి నీపుత్రిక సహించునే? పటికతోపాటు
బంగారమునకు అగ్ని వేడి యను సామెతగా హమ్మలగురించి నీపుత్రి
కయు శ్రమపడవలయును. కావున

33 స్థిల్వా—ఏకతాళము

తాళ లేదుబానా మీబాలిక యీ కాననమున॥ తాళ॥ వేళకుభోజన
ముండదు-యెడవానలకు నోర్వదు-రాళ్ల నెట్లు నడువగలదు రవ్వం
తయు శ్రమకోపదు॥ తాళ॥ 2 పంచభక్త్యములుభుజించి పవ్వళించు
మృదుశయ్యల-మంచులోన రానేలను అచయూననిద్రించున॥ తా॥
3 ఇంటనడువ నీమెకాళ్లుమంటలెక్కు-నట్టిబాల-కంటకములు-కరికు
రాళ్లు కాటమోకు శక్యమాన॥ తాళ॥ 4 చిలుకలకోవెలపల్కుల
కులికిపడెడు యీకాంతా-పులికేకలు విన్నంతనె భీతిల్లును వనము
నందు॥ తాళ॥ 5 జంటగూడిచెలికఁజైలు నెంటనెపునువిడువకుండు-
ఒంటియైకారడపుల వసియించున మీబాలిక॥ తాళ॥ 6 రామ
హనువరదుచు యికయేమిజేయనెంచెనో మీసావిత్రికన్యకమాధర్మ
జేవతైనచ్చెనో॥ తాళ॥

సావిత్రి పరిణయము

అశ్వ:—బావా! అందుకేమియు సందేహములేదు. కష్టసుఖముల క్షోభయే కోరుకొనెను.

ద్యుమ:—మీమనసునకు నచ్చితే నాకొప్పదమే కాని అయిన యిప్పటికాలమున వారలకు నచ్చవలయునుగాదా! మాతనయుని ఆభిప్రాయమేమో మాకు అనుకూలదాదత్తననియే కోరుచున్నది. కుమారు నడిగెదనుండుము.

అశ్వ:—ఎట్లయిన తప్పగూడని నాయభిప్రాయము. మిమ్ముల కోరి వచ్చితిమిగాదా!

ద్యుమ:—సత్యమంతా! ఏమి! నీయభిప్రాయము. సమ్మతించెదవా? లేదా మంచియైనను చెప్పెదను నీ సేవాధారము. మీదంపతులకు గలియుటయే మాకావదము.

సత్య:—బావా! మీ గొట్టమీరునాచినా! మీ యభిప్రాయమే నాసమ్మతము.

సుబ:—సిరివచ్చిన గొరకాల్గూ నాకలుగరా? స్వీకరించినట్లే సూచించుచున్నవాడు. అయ్యా! ముందు కాలము సమీపించుచున్నది. ఆలసించకు.

సూరి:—వదినా! మీమనస్సోపమమైనదిగాని అమ్మదియో మీ అవ్వకాదని గొప్పగుని. (వరదేశము)

భద్రా:—(చేతులతో అశ్రిమిమూచి) సాక్షి: నీసౌందర్యము మానుటకు భగవంతుడు నిగాడు చేతంబులులేకుండజేసెను. నీమృదవాక్యంబులు వినియైన సంతోషించెదము. అమ్మా! సుకుమారికి అడవిని వసియింపుట కష్టము.

ద్యుమ:—బావా! లగ్నము నిశ్చయించెదనా?

అశ్వ:—అన్నియు నారదమనయే నిశ్చయించెను. బ్రాహ్మణోత్తములారా! నివాహప్రయత్నము జేయుడు. లగ్నముసమీపించెను.

శ్రీ హరి భజన నాటకము

(బ్రాహ్మణులసావిత్రి సత్యవంతులను కూర్చుండబెట్టి వివాహరీతిజరిపెదరు)

2 బ్రాహ్మ:—సత్యవంతా! ఈ పుష్పమాలిక సావిత్రి కంఠమున ధరించుము. అమ్మా! ఇది సీతహడా అట్లే చేయుము.

(ఇద్దఱు చెప్పిరితి చేసెదరు)

3 బ్రాహ్మ:—నాయనా! ఈ మంగళసూత్రము నీ భార్య మెడలో ధరించుము. (అట్లు చేయును) అమ్మాయీ! ఈ యుగరము నీభర్త ప్రేమకు ధరించుము. (అట్లు చేయును)

బ్రాహ్మ:—అమ్మాయీ! సుబ్బంభాస్సు! నీవు పెల్లికుమార్తె తరుసా! పెల్లికుమారుని తరుసా?

సుబ్బం:—రామసద్భావతీ! ఇద్దరికీ మనమేకదయ్యోయ్! చేయిస్తు సంభావన పడుచుకుందాము.

(తగులీని ముగ్ధులు చదివి పెండ్లి చేతురు)

4 బ్రాహ్మ:—(రామతులను నేవనీసి అర్హమామలకు నమస్కరింపజేతురు) సత్యవంతా! మీదలమతులిస్తరు దోసకొగ్గి యుండండి. (అందఱును అమృతము గుప్పును) అయ్యా! ఆర్యవచన చదువుడి!

(బ్రాహ్మణులందఱు ఆర్యవచనము చెప్పటకు ప్రారంభింతురు)

ఉ! వాసప్రబోలు సౌఖ్యమును వారిజబోచనువంటి బిడ్డలున్
రాసులు పెక్కు-భాగ్యమును రత్నకీటము రాజ్యభోగమ
భాసల పుణ్యదంపతులు భద్రపదంబున సుస్థిరంబుగా
నీనుడొసంగ సౌఖ్యముల నెల్లపుడున్ ధర వెల్లుగాపుత్రున్॥

అందఱు తథాస్తు. తథాస్తు.

అశ్వ + మృను:—దీప్తాయుష్యస్తు.

మృను:—మహాత్మా! ఇదంతయు భవదనుగ్రహమేగదా!

పురో:—మీయదృష్టమని తలంపుము. అయ్యా! మాసంభా

వనలు దయచెయ్యండి.

సావిత్రి పరిణయము.

క్రాహ్య:—మహారాజా! బీదభ్రాహ్మణులము చాలాదూరము నుంచి ఆశపడివచ్చేము. కనిపెట్టుకొని యుంటిని.

(సంభావన లివ్వ పుచ్చుకొందురు)

అశ్వ:—అయ్యా! తరుద వివిధికినడచి ప్రయాణసన్నాహం చెయ్యండి. (భ్రాహ్మణులు నిష్క్రమింతురు)

మాళ:—అమ్మాయీ! సావిత్రి! ఇక నీపతినికూడి సౌఖ్యముగానుండుము. నీకోర్కె చెల్లించుకొంటిని. అమ్మా! తలిదండ్రులకు అత్తమామలకు నీవు కీర్తినిదెచ్చు. తల్లీ!

34 డైలాగు, ఫీల్స్—ఆదితాశము

ప: జయమగునోపుత్రి-మాకు సెలవిమ్మా సావిత్రి! జయ!

అ: దయయంచుము పతినికూడిసౌఖ్యమందు-మగుణగాత్రి! జయ!

చ: వనమునకాపురమని నీవేసటనొందకుమమ్మా-వినయముగా పనులెల్లను-వేగంబునజేయుమమ్మ-చనుచుంటమియసమాపైచాలగ నలుగకుమమ్మా! జయ!

సావి:-2 అరగుచుంటిరాతల్లీఅతివేగమురార మ్మి! అ! నిరుపేదనుగోరె ననుచు నీమనమున చింతిల్లకు-పరమాత్ముడు గలడు భోడు భయములేదు యిక నాకు-నిరతముననుగూర్చి యంతిమాత్రిము నీవగవబోకు-పురుషునికంటెనుసౌఖ్యమ భోగ మేలఅతివలకు! అ!

మాళ:-3 ముద్దలకూతురనీవతి-భద్రముభోనుండవమ్మ! ము! ప్రొద్దుట మేల్కొని ముందుగ-ఫతికి మ్రొక్కుచుండవమ్మ-వృద్ధంధులు అత్తమామల శ్రద్ధతో గాపాడవమ్మ-పెద్దల కెదురాడబోక-ముద్దగనీవుండవమ్మ-నిద్రనైసావిత్రినినీవెప్పుడు మరువకమ్మ-బుద్ధులెల్ల వినుస్త్రీలకుగుణమేభూషణమమ్మా-పురుషునికంటెను దైవముపడికంటగ లేడమ్మా-స్థిరమగుకీర్తిని దెమ్మా-పరమపతివ్రత గమ్మా-మరువకు మీపల్కులు ముమ్మాటికిసత్యమునుమ్మా! ము!

సావి:-4 రవివంశపుధర్మము నే రవ్వంతియమరువవమ్మ! రవి! సవినయముగ మసలుచు నీ సంతోషము మానవమ్మ-యేమథమగు అను

శ్రీ హరి భజన నాటకము

మౌనము నీమదిలోనుంచకమ్మ-కోవిదులనుపూజించుచు
గాంచెదనమ్మా-సానిత్రీపూజను నేచక్కగ జేసెదనమ్మానమ్ముము
నాకత్తమాచుమీకంటెను యెక్కువమ్మ-కోమలులకునిత్యము-
వతిసేనయె సద్రవతమమ్మా॥ రవి॥

నూళ్:- లేక లేక కనిపించితి-టకుమారి యెట్లునిడతా లేక॥ భీకరవన
మున నీవు భీతిభాదెదావేమో-నాకిక నీసుగదరమగు-కోకిల
బుల్లుల ముచ్చట-చేకొని ననుగారించు చెలియ లెవ్వరిక
నచ్చట-నీకై నే తపమొనర్చి నవమాసము-మోసికంటి-అకటి
దాహములు దీర్చి అతిముద్దుగ బెంచుకొంటి-నాకాల్లా పటలేదు
నందనకవిడచిపోవ లేక॥

సావి:-

జంటబాయనమ్మ-నీ కంటినితెడిబెట్టకమ్మ॥ జం॥ పుట్టింటను అడపిల్ల
యెట్లుండునుమాయమ్మా॥ జం॥ తలిదండ్రులవిడచినపు మా తండ్రీకి
యెల్లొస్తవి-ఇలలో గల నడతలన్ని వినలేదా-నీ వెరుగవ-తెలియని
మూర్ఖతలోబడి-చింతించగ నేలసీపు-కలువిధముల నా కొరకైవల
పోయకుమమ్మ-తలిదండ్రులు సోకింపగజయములేనుసుచ్చాసీభయ
ము విడుపుమన్నా అనయము శ్రీరామదాసు వరనుడసాయము
సుమ్మా-తప్పక మము బ్రోచునమ్మ చనివేగ మె మల్లెరమ్మ-దయ
యించుముమాయమ్మా॥ జ॥

అశ్వ:- సత్యవంతా! సూర్యచంద్రులసాక్షిగా, పంచభూతముల
సాక్షిగా, అగ్నిసాక్షిగా జెప్పచుంటిని. నాయనా! నాకు మీ యిద్దరు
సమానులే గాని ఈ సుకుమారి-

సీ॥ సావిత్రిదేవికి సాష్టాంగముగ మ్రొక్క కాంతకుమేనెల్ల కండిపోవు
పూజచేయుటకుతా పువ్వులుగోయంగపాలికిచేతులుపొక్కులెక్కు
దుర్గదరికేతా ధూపార్పణముజేయు చేడకుమేనెల్ల చెమటబట్టు
ప్రతిదినంబును కాభిభజించుసరికినాయలివేళిచాలనాయాసమొందు

శాస్త్ర చరిత్రము

అట్టసుకుమా: నిట్టూర్చుడవియందు నప్పుగించెద నేనిక నమ్మి పాక్షి
భారమంతయు నీది యేపరచుపురుషసఖాచూనిన్ నిదెగొనునత్యంతం॥

35 పైలాగు, ఫీల్వో—అపితాము

అశ్వ:—

పల్ల॥ చేకొనుమా సత్యవంత-మా రుమానినప్పగింత॥ చేకొ॥

అను॥ భీరవనమున కాపురమెల్లు చేయుకోకాంత॥ చేకొ॥

చర॥ చేక చేక కొంటి యీ రాక్షసుని పోయెను నా సత్యవంత
ఈ కోకిలవానికి బెరిచును కాకున్నను సావ్రితీ-సాగిని వందనము
జేయుకే యీ సురుసు-కి చేరుకొంటి-ఈ కాతారము
నందు నీ నేతీరున జూచెదవో-చేరుగారపెంచితిని॥ చేకొ॥

సత్య:—

2 చింతించనలగు-మా కాంతి కేమి భయములేను॥ చి॥ ఇంకో
క్తుల మీ పురిని చేకడితునోమామా॥ చి॥ అగ్రవశ్యకమున
యీ అతన యొక నాగోను-శృంగులైన తలిదండ్రుల నొకనేత్ర
ముగాజూతును-ముప్పలభార్యను రెండవనేత్రముగా జూచెదను-
శ్రద్ధతోడ యీ బాలకు-సఖ్యమునే బిడెదను-నిద్రపై నునువను
నేడిమగొ అగ్ని పాక్షిగాను॥ చి॥

అశ్వ:—

3 అంధకారమపవిన్లు-అంధులు నీతిలేదండ్రులు॥ అం॥ సందేహం
బాయెను మీ రెంతో ఆతిసుకుమారులు॥ అం॥ గుండుచుంటి
నేనందుకు ఘోరాటవి బహుబాధలు-నొందుచు మీరుండిగ నా
డెందంబా పట్టలేదు-సందననొసగిన వాడనునా కేమియుపాల్పొదు-
ఇందులకొక ఆలోచన యింపనితో చెనునాకు॥ అంద॥

సత్య:—

4 వెలియగతరమాన యా పలువయెల్లు విధియించెనొ॥ తెలి॥
ఇలయేలేడి భూమిశులు యిడుములుబడలేదమున్ను॥ తెలి॥ యిన

సావిత్రి పరిణయము

సత్య:—నూనూ! ఈ సత్యవంతుడు నీ రాజ్యమున కాశించు ప కాడు. అత్తవారింట యిల్లడిక ముడుటకంటె ప్రాణంబులు మట సౌఖ్యము. ఇట్టి నీచకార్య మెందైన గలదా?

అశ్వ:—అయ్యో! నీవు కోపితువని చెలసిన నేననెదనా! ప్లుడైనను నీవే. కూతురైన ఒకతే. మీ తలదొడ్డికి కూడ నంతియే మిని నా కెవరు సహాయములేక కోరితిని. అంతియేకాని నీవు సూరు శవు కావంటినా! నీ చిత్తముఇక బావా మాకు సెలవిచ్చెదరా?

ద్యుమ:—బావా! మీదర్శనభాగ్యంబు మరలఎప్పుడులభించునో.

మాళ:—వదినా! మేము వెళ్ళివచ్చెదము.

భద్రా:—వెళ్ళిరండి.

అశ్వ:—సత్యనంతా! మాకు సెలవా?

సత్య:—అట్లనే మేము దిగజునుము.

మాళ:—సావిత్రి! పతితోగూడి సౌఖ్యమందుము.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు)

సావిత్రిపరిణయము మొదటిభాగము

సంపూర్ణము.

మంగళహారతి

నాదనామక్రియ—అదిలొళము

చరిత్రగైకొనుమా—మమ్మదరించి॥

హార॥

సారసలోచన సమ్మనిసాలను నేరములెరిచకుమా నీకీజే జయ॥

హార॥

భక్తులపాలన పాపవిమోచన—బంగరుపశ్చిమునా—జయమంగళ॥

హార॥

ఘనముగ మారెనుబాకవాస మము గాపాడగరమ్మ నీయ॥

హార॥

రామదాసకవిపాలా—అస్తోత్రుణ చేకొనుమా కర్పణ॥

హార॥

నూవద్ద పలకుడారకు పుస్తకములు న కాశించు
 త్రిమరిభజనకు, నూతనభజనకు యుపయోగించుధ్వనిబులు
 వరసలు మార్పుకొనిన హరికథకూడా చెప్పవచ్చును. పద్య
 చనములు కలిపి ఇందు కొన్నికీర్తనలువదలివేసిన అర్థమునరిపోవు. డా
 డామాలోకూడా వేయవచ్చును.

చదువరులకు చిన్న బాలురకైనను సూక్ష్మముగా యుండును.
 నవరసాలంకారములతో అందరికి తేటతెల్లముగా తెలియు సీసరీల

శ్రీ హరిభజన నాటకములు

పుట్టా రామదాసు గారిచే రచియింపబడినవి.

పాదుకా పట్టాభిషేకము	రు 0-10-0
సావిత్రి పరిణయము	0-8-0
సావిత్రి విజయము	0-8-0
సత్యభామ గర్వభంగము	0-2-0
గ యోపాఖ్యానము	} అచ్చులోనున్నవి.
కుచేలోపాఖ్యానము	

పి. పి. భిర్సులు కొనువారే భరించవలెను.

వలయువారు:—

పుట్టా రామదాసుగారు, మారేడుబాక

మండపేటపోస్టు, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

(అని వ్రాయవలెను)

N. B. ఈ వరసలు తెలియనివారు మాకు వర్తమానము
 భిక్షువులుగాని నేనుగాని నేర్పుటకురాబడును. ఈ పుస్తకముల
 ఘనస్మృతలుగాని, పద్యములుగాని మా అర్థరులేనిది యెవ్వర
 నను మా సప్తమునకు బాధ్యు లగుదురు.

15302